

**Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto, atliekančio parlamentinį tyrimą  
dėl asmenų, verslo subjektų ir kitų interesų grupių galimo neteisėto poveikio  
valstybės institucijoms priimant sprendimus ir galimos neteisėtos įtakos  
politiniams procesams, posėdis**

**2018 m. gegužės 23 d.**

*Seimo nario G. Kirkilo apklausa*

V. BAKAS (*LVŽSF*\*). (...) Gerbiamieji kolegos, su mumis šiandien yra G. Kirkilas.

Ačiū, pone Gediminai, kad atvykote. Kaip jūs žinote, komitetas atlieka parlamentinį tyrimą Seimo pavedimu, jeigu taip apibendrintai, dėl interesų grupių įtakos politiniams procesams, sprendimams, pareigūnams ir panašiai. Turime keletą klausimų. Dabar noriu pasitarti, kadangi klausimai bus susiję su tuo laikotarpiu, kai jūs vadovavote Vyriausybei ir buvote ministru, noriu pasitarti su komitetu. Ar mes darome atvirą posėdį, ar uždarą posėdį?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Man tas pats. (*Kalba visi kartu*)

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kolegos, aš noriu patikslinti, kalbama ne taip tai, ar su mumis yra Gediminas, ir vien dėl to, kad jis buvo Vyriausybės vadovas, bet klausimai, kuriuos mes nagrinėjame, bent dalis jų yra įslaptinti, dalis kaip premjerui buvo taip pat galimai prieinami gerbiamajam Gediminui. Matyt, tai gali daugiau mus saistyti, nes posėdžiai yra atviri, pagal standartą visi, išskyrus atvejus, jeigu nagrinėjami klausimai, susiję su valstybės paslaptimis. Jūs visi žinote parlamentinio tyrimo metu surinktą medžiagą, todėl kreipiuosi ir noriu pasitarti. Ar mes galime apklausinėti atviraime posėdyje, ar darome uždarą? Prašom. (*Balsai salėje*) Puiku. Bendru sutarimu? Gerbiami žurnalistai... (*Balsai salėje*) Posėdžiai skelbiami viešai. (*Balsai salėje*) Mes neišvarome, atsiprašome, laikinai darome pauzę, po to vėl bus atviras posėdis. Galėtų kas nors pažiūrėti, ar nėra čia palikta diktofonų? (*Balsai salėje*) Tiesiog pažiūrėkite ant kėdžių, ir tiek.

Gerbiamas Gediminai, jeigu leisite, tada komiteto nariai suformuluos jums pagrindinius klausimus. Prašom, Juozai.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Mano klausimas: ar teko skaityti tas pažymas, apie kurias mes dabar skaitome, einant pareigas, apie tai, kad kompanijos darė įtakas, kad buvo konkretūs kom-

---

\* Santrumpų reikšmės: *LLRA-KŠSF* – Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos frakcija; *LSDDF* – Lietuvos socialdemokratų darbo frakcija; *LSDPF* – Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija; *LSF* – Liberalų sąjūdžio frakcija; *LVŽSF* – Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungos frakcija; *MSNG* – Mišri Seimo narių grupė; *TS-LKDF* – Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcija; *TTF* – frakcija „Tvarka ir teisingumas“.

panijų pavadinimai, įtakojami sprendimai, perspėjimas tiek Valstybės saugumo departamento, tiek Specialiųjų tyrimų tarnybos?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne, nė karto neteko...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Atsiprašau, galiu suformuluoti tokius bendrus keturis klausimus, apie ką kalbėsime, kad būtų supratimas, gerai? Po to mes... Jeigu norite pabaigti atsakyti į pirmą klausimą...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Čia labai trumpas atsakymas, paskui papildysiu.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Leiskite tada suformuluoti, gerai?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Galiu pasakyti tik tiek, kad nebuvo jokių pažymų teikiama. Periodiškai susitikinėjau su tuometiniu VSD vadovu ponu P. Malakausku, bet jokių perspėjimų apie kokių nors kompanijų ar grupių įtaką Vyriausybės sprendimams niekada nebuvo. Partijų sukūrimo juo labiau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tada bendrai formuluoju keturias pozicijas, kurios domina komitetą.

Pirmas klausimas. „VP Market“ grupės veikla, kuriant LEO LT projektą, ir galima žala valstybei. Kaip žinote, po to buvo nutraukta. Taip pat galima „VP Market“ vadovų, lobistų, atstovų įtaka sprendimų priėmėjams, tuomečiams.

Antras klausimas. Jūsų santykiai su ponu K. Puidoku.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Su kuo taip?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Mindaugas Puidokas, buvęs Specialiųjų tyrimų tarnybų pareigūnas. Atsiprašau, Kęstutis Puidokas. Gerai, galime pasitikslinti. Apskritai, jūsų santykis su šituo žmogumi, ar pažįstate, ar ne, jeigu taip, ir jo atstovaujamaiais interesais.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Nepažįstu.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Toliau, trečias klausimas. Jūsų santykiai su „MG Baltic“ vadovybe. Ir tiek, kiek tai susiję, kiek galėtumėte papasakoti, kokie buvo interesai ir kokie buvo galbūt... daugiausiai interesų turinys.

Ir ketvirtas klausimas. M. Bastys ir „Arvi“ grupė. Kaip žinote, buvo pirmasis parlamentinis tyrimas, ponas M. Bastys buvo jūsų patarėjas žemės ūkio klausimais, jam buvo išduoti leidimai dirbti su slapta informacija. Iki tol specialiosios tarnybos taip pat turėjo ką pasakyti šiuo klausiu. Tokie keturi, kurie išplaukia iš paties tyrimo, ir toliau mes galime papildyti.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Dėl vieno jau atsakiau. Jokio Puidoko tikrai nepažįstu. Dėl M. Basčio. Tai tuo metu tikrai jokių perspėjimų dėl jo nebuvo, dėl jo veiklos. Jis gavo leidimą dirbti su slapta informacija. Vienintelė ten problemėlė buvo su juo, kad tuo metu vyko jo skyrybos, kiek aš prisimenu, tai tik tiek. Bet kitų kokių nors ar pažymų, ar ko nors panašaus dėl jo veiklos nebuvo.

Dabar dėl „MG Baltic“ vadovybės, tai čia turbūt turima omenyje SEB arena, SEB arenos statyba. Iš tikrųjų tuo metu tai buvo labai didelis poreikis, visa teniso visuomenė, aišku, labai norėjo šitos arenos. Šiandien galime pasakyti drąsiai, kad ji pasiteisino. Tai buvo viešosios ir privačios nuosavybės projektas, kuris, manau, kad šiandien, jeigu yra iki keliasdešimties tūkstančių naudotojų, įskaitant vaikus, nes dalį laiko pagal tą susitarimą, kadangi buvo naudojami Europos Sąjungos pinigai, turi atiduoti nemokamai vaikams, neįgaliesiems. Man atrodo, tai vienintelis daugiafunkcinis kompleksas, kuriame neįgalieji gali sportuoti, yra pritaikyta tam. Tuo metu aš, aišku, turėjau galimybę bendradarbiauti. Ką reiškia bendradarbiauti?

Mes žaisdavome tenisą, ponas D. Mockus žaidžia ir dar kai kurie turbūt juo kompanijos žmonės, jie buvo iniciatoriai šito, kad su Sporto departamentu ir Vilniaus savivaldybe, bet aš su jais bendradarbiau tik taip, kad tuo metu ponas D. Mockus buvo vienas iš Teniso federacijos lyderių. Teniso federacija, Sporto departamentas, o projektas buvo pradėtas dar iki manęs ir dažniausiai kreipdavosi tik dėl to, kad mūsų biurokratija bandydavo užtempti įvairius sprendimus. Galų gale tas projektas buvo realizuotas, pastatyta, po to dar išplėsta kitos Vyriausybės, pirmas variantas buvo 16 aikštelių, dabar yra virš 20. Tai yra vienas didžiausių kompleksų apskritai Europoje. Pagal mane tai antras čia Šiaurės Baltijos valstybėse yra pagal dydį. Ginčų buvo įvairiausių, žemės, kiti klausimai, bet jeigu jie ko nors kreipdavosi, tai aš visą laiką galvodavau, kad tai turi būti sprendžiama pagal esamus įstatymus. Taip ir buvo daroma. Juo labiau kad kitaip čia nebuvo galima daryti. Europos Sąjungos pinigai, kaip žinote, buvo griežtai kontroliuojami. Daugiausia tai darė Finansų ministerija, ir manau, kad projektas yra skaidrus.

Dėl LEO LT, kaip žinote, tuometinė Vyriausybė turėjo laikiną energetikos strategiją, pagal kurią buvo priimtas sprendimas, kad Lietuva turi vis dėlto išsaugoti atominę energetiką. Pirmiausia mes pradėjome nuo to, kad keturios valstybės, t. y. Lietuva, Latvija, Estija ir Lenkija, susitarė, kad mes statysime. Pagrindinis dalykas buvo, aišku, įtraukti Lenkiją į projektą, nes ji buvo didžiausias dalyvis. Juo labiau kad Lenkija buvo būtina todėl, kad elektros tiltas buvo statomas per Lenkiją, Lenkija, aišku, beveik nematė prasmės, jeigu mes, Lietuva, šiuo atveju, neturime elektros energijos generatoriaus pajėgumų. Po to, kai buvo sutarta tarp keturių valstybių, iškilo klausimas, kad Lietuva turi turėti kompaniją, kuri dalyvaus iš Lietuvos pusės, nes Lenkijos kompanija (Polski sieci elektroenergetičny) buvo labai stipri. Estijos – „Estijos energija“, Latvijos, atrodo, taip pat „Latvijos energija“. Lietuvoje situacija buvo šiek tiek kitokia dėl to, kad „Vakarų tinklai“ buvo privatizuoti. Jeigu jei nebūtų buvę privatizuoti lig tol, tai, aišku, irgi būtų buvęs paprastas sprendimas: visus tinklus sujungti į vieną įmonę ir panašiai kaip latviai ir estai dalyvauti. Kadangi taip buvo padaryta jau, tai teko juos jungti ir vėl daryti (...) projektą, ką mes ir padarėme. Turiu pasakyti, kad rengiant šį projektą, projektus ir visus kitus dalykus aktyviai dalyvavo ir nepriklausomos kompanijos. Pavyzdžiui, aš čia matau Vyriausybės narių, kurie da-

lyvavo tame posėdyje, turbūt gerai prisimena, kad dvi nepriklausomos kompanijos, kaip (...) ir (...) pasakė Vyriausybės posėdyje, kad šis sandoris yra skaidrus. Be to, sandoris buvo didžiule balsų dauguma patvirtintas Seime. Priminsiu, kad mano Vyriausybė buvo mažumos Vyriausybė ir tuo metu vis dėlto, nepaisant to, mes, dabar jau tiksliai neprisimenu, bet gerokai virš 100 balsų surinkome pritarti šiam projektui. Aš nelabai prisimenu daugiau projektų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jis buvo įslaptintas, tas projektas?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne, projektą patvirtino Seimas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Patį įstatymą?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip. Bet...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jis buvo prieinamas visuomenei?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Buvo prieinamas. Visi dalyvavo, tie patys didžiausi kritikai, taip pat net Vyriausybės posėdžiuose, pavyzdžiui, ponas Kuodis dalyvaudavo. Aišku, VSD ir STT, kitos struktūros taip pat buvo informuotos pilnai apie šito projekto eigą. Po to, aišku, šiek tiek pasikeitė situacija. Aš manau, kad tai susiję su artėjančiais rinkimais. Atsirado, aišku, daug opo-  
nentų šito projekto. Aš tai suprantu.

Bet blogiausias dalykas, kas atsitiko, kad mes tuo metu turėjome patikimą informaciją, jog jeigu Lietuva greitai nepradės statyti atominės elektrinės, tai jinai jos nepastatys, nes Rusija pradės labai greitai statyti Kaliningrade ir Baltarusijoje. Tai vėliau ir atsitiko, kadangi šitas projektas nebuvo realizuotas, po to ir kitos Vyriausybės nebuvo, buvo referendumas įvykęs. Todėl Rusija įgijo, aišku, laiko ir pradėjo statybas Kaliningrade. Kaliningrade jau užšaldytos, kaip žinote, bet Astrave yra baigiamos.

Tai buvo tikrai labai patikima informacija. Aš tai perdaviau ir kitoms vyriausybėms. Sakiau, kad arba mes greitai statome, arba mes turėsime pašonėje kitas atominės elektrines. Vienas iš svarbiausių dalykų buvo tai, kad mes turime pradėti. Aš jau nekalbu apie tai, kad mes buvome įsipareigoję, visos keturios valstybės.

Ginčų visokiausių buvo, aišku, ir tarp valstybių. Pavyzdžiui, lenkai reikalavo daug didesnės dalies. Tai buvo viena iš priežasčių, kodėl mes ėmėmės didesnių generatorių. Rusija darė visokiausių spaudimą ir reikalavo dalyvauti tenderiui, bet, kaip žinote, mūsų įstatymai leido dalyvauti tikrai transatlantinės orientacijos šalims. Šiuo atveju būtų Amerika, Kanada, Prancūzija, (...) labai domėjosi, aišku, šituo projektu. Taip pat formaliai kaip ir netinka, aišku, Japonija taip pat. Faktiškai patys didžiausi gamintojai, išskyrus rusus, galėjo dalyvauti tenderyje, jeigu įmonė būtų įkurta ir toliau veikė šitas visas sandoris. Tai trumpai tiek.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O kas buvo iniciatorius apskritai LEO LT projekto? Nes, kaip jūs sakote, Vakarų skirstomieji tinklai buvo privatizuoti, tai juos ir privatizavo „Vilniaus prekyba“?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Jus privatizavo gerokai anksčiau. Dar kartą sakau, mes pagal pavyzdį, ką darė Latvija, Estija, Lenkija turėjo kitokį variantą, bet iš esmės tai buvo irgi valstybinė įmonė, vieninteliai mes turėjome perpus padalintą įmonę – Vakarų ir Rytų tinklus. Tarp jų, beje, taip pat buvo labai daug nesusipratimų. Jie taip pat labai aktyviai dalyvavo šito projekto daužyme, sakyčiau taip, kritikoje, nes kas paaiškėjo po privatizacijos? Paaiškėjo, kad Vakarų tinklai daug efektyviau dirba ir daug pelningiau. Aišku, tai buvo labai nepatogu Rytų skirstomųjų tinklų vadovams, jie, aišku, buvo labai nepatenkinti.

Kas inicijavo? Inicijatyva buvo apibrėžta tuo metu laikinoje energetikos strategijoje, kad Lietuva vis dėlto turi statyti atominę energetiką, vystyti. Buvo išnagrinėti visi variantai ir buvo pasirinktas šitas. Kitų realių investuotojų tokio dydžio Lietuvoje tiesiog iš esmės...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Į ką investavo LEO LT?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Jie investavo į savo tinklus.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O jūs atsimenate, kokios tai buvo investicijos?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Visas turtas. Visas Vakarų skirstomųjų tinklų turtas ir buvo investicija į...

V. BAKAS (*LVŽSF*). O iš ko ketino statyti tą elektrinę? Iš kokių pinigų?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Iki to klausimo nebuvo prieję, bet tai jau čia būtų tos įmonės reikalas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet ar tiesa, kad buvo siekiama padidinti elektros tarifus per kainų energetikos...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Skaičiavimai buvo įvairūs. Kaip jūs žinote, atominė energetika pigi nebuvo. Ir Energetikos institutas skaičiavo. Ten jie taip pat yra susiskirstę, kaip žinote. Vieni buvo už dujas, už dujų vystymą, kiti buvo už atominę energetiką, tretieji buvo už vadinamus atsinaujinančius šaltinius. Pagal tuos skaičiavimus, buvo paskaičiuota... Aš dabar neprisimenu. Kaina statant elektrinę ir elektros kaina buvo paskaičiuota, bet kokia, aš jau dabar pasakyti tikrai negaliu. Reikėtų kelti dokumentus.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O kas tiesiogiai rūpinosi tuo LEO LT sandorių iš Vyriausybės? Kas tas atstovas ir ar buvo... ir kas rūpinosi...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Buvo valdyba sudaryta ir į valdybą įėjo Vyriausybės atstovai.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kas?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Aš dabar neprisimenu, kas iš Vyriausybės, iš Ūkio ministerijos atstovai buvo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Dabar tokiu atveju dar dėl M. Basčio istorijos. Noriu jūsų perklausti tiksliau. Jis buvo paskirtas jūsų patarėju 2006 metais, taip?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Iš tos informacijos, kuri dabar yra vieša, akivaizdu, kad ponas M. Bastys buvo įspėtas dėl bendravimo su Rusijos specialiosiomis tarnybomis 2004 metais. Ar jums buvo žinoma apie tai?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kad jisai bendravo su Rusijos ambasados darbuotojais, kurie buvo Specialiųjų tyrimų tarnybų iš esmės, KGB, Rusijos specialiųjų tarnybų pareigūnai?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Žinoma, nebuvo iš tikrųjų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Žodžiu, raštu.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Kada jį priėmėme į darbą, jam davė leidimą, aš galvoju, kad leidimas dirbti su slapta informacija yra, viskas...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Suprantu, bet ar jūs buvote įspėtas ar VSD, kitos Specialiosios tarnybos jus įspėjo, kad jis bendravo, palaikė kontaktus?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Tuo metu – ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O pats ponas M. Bastys yra jums sakęs, kad jis bendravo su žmonėmis, kurie vėliau buvo išsiųsti iš šalies.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Neprisimenu tokio fakto, kad jis man sakytų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Vis tiek politinio pasitikėjimo...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip, taip. Neprisimenu, kad jis tą sakytų. Manau, kad jis, kaip ir parodė po to jo apkaltos eiga, turbūt pats negalvojo, kad tai yra kas nors svarbaus. Jis negalvojo, kad nueiti į ambasadą ar su kuo nors bendrauti yra kokia nors problema. Jis niekada to nesakė. Tiesą sakant, aš nelabai ir žinau, kad jis toje ambasadoje lankosi. Lankėsi ten įvairiuose renginiuose nemažai žmonių. Ir Seimo, ir ne iš Seimo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aš dar paskutinį iš to, ką uždaviau. Vis dėlto jūs minėjote, kad nepažįstate pono Puidoko? Ar pažįstat?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Tikrai ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. O ar jūs turėjote kokių nors... ar esate bendravęs su „Rosatom“ atstovais, ar jos dukterinių įmonių atstovais, vadovais?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Dėl energetikos klausimų. Ar į jus kas nors yra kreipęsis?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Iš jų niekas nėra kreipęsi. Tuo metu tikrai nesikreipė. Vienintelis dalykas, ką aš jau minėjau, mes turėjome informaciją apie tai, kad jeigu Lietuva neįsileidžia Rusijos dalyvauti atominės elektrinės reaktoriaus tenderyje, tai grasinamas toks buvo, kad mes tos atominės taip ir nepastatysime. Aš nežinau, ar tai buvo „Rosatom“. Ne, turbūt ne.

V. BAKAS (LVŽSF). Gerai. Prašau, kolegos, Laurynas. (*Balsai salėje*) Kaip? (*Balsai salėje*) Prašau, Laurynai.

L. KASČIŪNAS (TS-LKDF). Dėl atominės....

G. KIRKILAS (LSDDF). Taip.

L. KASČIŪNAS (TS-LKDF). (*Kalba ne į mikrofoną, prastai girdėti*) Žiūrėkite, aš suprantu, kad tas (...) projektas buvo jūsų, jūs jam pritarėte, lyderiavote tam tikra prasme šiuo atveju, o po to, kai atėjo 2012 metai, kai jau kita Vyriausybė statė, kitokią formulę pasirinko (...) projekto prasme. Socialdemokratų partija buvo ta, kuri inicijavo referendumą, agitavo prieš atominę, ar tai reiškia, kad tie argumentai, kad (...) branduolinė energetika ir neleisti aplink mus turėti ten tų pavojų zonų, kurias dabar turime. 2007 metais galiojo, o jau 2012 metais nebegaliojo?

G. KIRKILAS (LSDDF). Aš visą laiką buvau nuoseklus atominės energetikos šalininkas ir aš nelabai pritariau tam, na, partija nusprendė, bet čia greičiau buvo politinis dalykas. Vargu ar buvo įsigilta į visus aspektus. Aš ir tuo metu, jau kitai Vyriausybei atėjus, ir A. Kubiliaus Vyriausybei, ir po to A. Butkevičiaus, dar gi buvo ne vieną kartą svarstoma ir dalyvavau pats dar energetikos ministrui esant J. Neverovičiui. Dalyvavau įvairiuose svarstymuose, ar galima būtų tęsti šitą projektą kartu su Japonų kompanija „Hitachi“. Ir aš galvojau, kad vis dėlto reikia tęsti, nes visi skaičiavimai, kuriuos aš jau turėjau ir žinojau tada, nuo tų laikų rodė, kad mums vis dėlto reikia tų pajėgumų.

Aišku, per tą laiką daug kas pasiteikė. Pirmiausia terminalas atsirado, tiesą sakant, terminalas taip pat... Čia įdomu, kad manęs visą laiką klausinėje dėl „MG Baltic“, bet būtent „MG Baltic“ žiniasklaida daugiausia (...) šį terminalą. Tiesą sakant, apskritai terminalą iš principo, aš nežinau, aišku, matyt, ten buvo įsijungusi ir „Dujotekana“. Sunku pasakyti, kas iš tikrųjų veikia šiuo atveju. Bet faktas tas, kad „Gazprom“ turbūt iš dalies inicijuodavo tokius procesus prieš tuometinį mūsų pasiūlytą terminalą. Man atrodo, padavė į teismą kažkokia keista įmonė sukurta. Čia, aišku, VSD reikėtų klausti, kokia čia įmonė. Šiaip, pasakysiu atvirai, mane truputį stebina, kad mūsų tarybos... Aišku, jos turi domėtis viskuo, bet jos taip pat turi domėtis strateginiais valstybės projektais. Jeigu jie yra patvirtinami Seime, bent jau Seime, tai jie taip pat yra jų objekto dalis, jie turi žiūrėti, kas daro įtaką tuos projektus stabdant. Lygiai tas pats ir po to vyko. Dabar pasakysiu, šiuo metu aš galvoju, kad matant, kas yra su atominė energetika įvairiose šalyse, pavyzdžiui, stringa projektai toje pačioje Suomijoje, ir kad vis dėlto, matyt, jau keičiasi struktūra, apskritai energetikos, ir vis didesnę dalį sudaro atsinaujinantys. Atitinkamai atominė energetika brangsta. Šiuo metu, aišku būtų labai didelis klausimas, šiuo metu, ar iš tikrųjų tai reikia daryti, nes ji brangi, iš tikrųjų čia klausimas buvo teisingas dėl kainų, dėl kainų buvo ilgai diskutuojama, tuo metu. Dabar tos kainos jau, matyt, gerokai yra brangesnės, net sprendžiant iš

to, kad tokios valstybės, kaip Suomija, nesugeba užbaigti projektų. Atrodo, kad ji iš tikrųjų jau tampa per daug brangi. Atsiranda tiesiog kitų alternatyvų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Prašom. Gerbiamas Juozas.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Aš tik noriu pasitikslinti. Kadangi mes nagrinėjame, buvome apsisibrėžę „MG Baltic“ą“ nagrinėti, dabar nagrinėjame „VP Marketą“. Vadinasi, mes po truputį plečiame, galime pasiūlyti ir kiti tam tikrą ratą, ką nagrinėti ir paklausti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Prašom, ar dar klausimų?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Nežinau, ar aš galiu rekomenduoti, bet man atrodo, kad reikia mums ir Seimui galvoti ir apskritai, kai Vyriausybė turi įvairius projektus, ypač su verslu, o kaip žinote, prieš keletą metų Europos Komisija rekomendavo šalims, ypač iš karto po krizės, turėti kaip galima daugiau viešų ir privačių projektų, įtraukti į valstybės projektus ir privatų kapitalą. Aš manau, šiuo atveju mes turime kaip galima labiau reglamentuoti šį dalyką, kad tai būtų iš tikrųjų skaidru, nes šiuo atveju mūsų tarnybos, man toks įspūdis, elgiasi kaip maždaug sovietiniai kelių inspektoriai – stovi krūmuose ir kažką gaudo. Aišku, reikia žinoti visa tai, bet jos taip pat yra kviečiamos į Vyriausybės posėdžius, turi duoti savo išvadas, turi duoti savo rekomendacijas, nes tai taip pat yra jų apgynimas, strateginių valstybės projektų, jeigu taip yra nuspręsta, jie taip pat turi būti ginami šitų tarnybų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, mes, matyt, išvadose kalbėsime apie tarnybų stiprinimą ir apie didesnę interesų apsaugą, bet aš, jeigu neturite klausimų, norėčiau visgi užduoti klausimą dėl Teniso akademijos.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs tuo metu buvote krašto apsaugos ministras?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Teniso akademija – tarsi ne visai krašto apsaugos sritis.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Aš nemanau, kad čia į mane kreipėsi kaip į krašto apsaugos ministrą.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kas į jus kreipėsi?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Mes visi žaidėme tenisą, buvo didžiulė teniso bendruomenė. Ir Vilniuje buvo didžiulis poreikis, kadangi, žinote, mūsų sezonas yra gana trumpas lauke, gal penki mėnesiai, turbūt septynis mėnesius mes turime žaisti viduje. Tuo metu iš esmės be visiškai tam nepritaikytų lengvosios atletikos maniežių ir kelių mokyklų, jokių salių viduje nebuvo...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ne, mes tiriamo ne patį teniso aspektą, o...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). ... aš dar kartą sakau, žaidžiant tenisą su visais kitais, aišku, visa teniso bendruomenė labai norėjo šios arenos. O jeigu mes žaidžiame, mes dalyvaujame,

būdami Vyriausybės nariai, aišku, jie klausia, kodėl tas projektas stringa? Kur biurokratai ir panašiai, ir panašiai?

V. BAKAS (LVŽSF). Bet aš noriu jūsų paklausti vis tiek, kiek tada... Teniso akademija yra privati? Tai yra privatus projektas, taip?

G. KIRKILAS (LSDDF). Ne, privatus ir valstybinis yra. Jis yra mišrus, lygiai toks pats *Public-Private Partnership*, t. y. keli akcininkai: valstybė, „Žalgiris“, Sporto departamentas ir savivaldybė.

V. BAKAS (LVŽSF). Jūs galėtumėte pasakyti savo nuomonę, kodėl būtent bendrovė „Mitnija“ iš daugybės įmonių, kurios iš esmės galėtų tokius projektus įgyvendinti, gavo tuos milijoninius užsakymus statyti tą Teniso akademiją?

G. KIRKILAS (LSDDF). Aš negaliu šito pasakyti, ne mes vykdėme.

V. BAKAS (LVŽSF). O kas rūpinosi būtent?

G. KIRKILAS (LSDDF). Savivaldybė, kaip ir daugelis...

V. BAKAS (LVŽSF). Viešaisiais pirkimais?

G. KIRKILAS (LSDDF). Tuo metu, jau po to, kai aš tapau premjeru, mes statėme keletą arenų ir daugiausia, ne daugiausia, beveik visur išimtinai tai buvo savivaldybės projektai su valstybės parama. Ir Kauno „Žalgirio“, kur man teko įkalti kuoliukus į tą areną, kuri pastatyta, ir Panevėžio, ir kai kurių kitų. Visur buvo panašus, išskyrus tai, kad dauguma arenų, jau spartinant pasirengimą Europos krepšinio čempionatui, dauguma arenų buvo beveik išimtinai valstybės, šis daugiafunkcinis buvo štai toks *public (...) partnership* projektas.

V. BAKAS (LVŽSF). Suprantu, bet noriu jūsų paklausti.

G. KIRKILAS (LSDDF). O ką jie pasisamdė statyti, tai aš manau, kad čia nieko stebėtino ypatingai nėra, nes ne Vyriausybė kontroliavo. Čia savivaldybė kontroliavo ir Sporto departamentas, kaip vykdomos statybos ir visa kita.

V. BAKAS (LVŽSF). Noriu jūsų paklausti, ar ponas D. Mockus arba kiti „MG Baltic“ atstovai kaip nors spaudė jus dėl to projekto įgyvendinimo, ar turėję tokį spaudimą?

G. KIRKILAS (LSDDF). Žinote, ar mane spaudžia, ar mane nespaudžia... Mus visi spaudžia – profsąjungos spaudžia, verslas spaudžia, žmonės spaudžia, kur tik nesutinki, ir ką nors tavęs prašo, ir t. t. Bet aš laikausi visą laiką tos nuomonės, kad ar spaudžia, ar nespaudžia, viskas turi būti padaryta pagal įstatymus. Tiesą sakant, kaip tik galiu paminėti labai aiškų pavyzdį, tai būtent mūsų terminalą, kuris buvo įtrauktas į įvairius teismus, sužlugdytas, ir po to Aukščiausiojo Teismo pripažinta, kad šio projekto sužlugdymu buvo padaryta žala valstybės strateginiams projektams. Ir tenai, teisme, buvo išklausytas įrašas, kuris buvo padarytas mano kabinete, kurį pateikė, matyt, tarnyba ar prokuratūra kaip kažkokį įrodymą, kad čia kažkas ne taip buvo daro-

ma. Teismas išklause šitą įrašą, kuriame aš ten aiškiai sakau: ar čia kas nori spartinti, ar nenori spartinti, viskas turi padaryta pagal įstatymus. Taip ir buvo padaryta.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai, bet pagal įstatymą tuo metu, kaip jau bent mes turime informacijos, teigiama, kad ne visos valstybės institucijos juos įspėjo, kad toks modelis yra nepriimtinas. Konkrečiai būtų kalbama apie Konkurencijos tarybą. Jūs girdėjote tuos argumentus, kad galbūt tai pažeidžia konkurenciją, kad sudaromos išskirtinės sąlygos vienai įmonei?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne, tai galbūt ir pažeistų konkurenciją, jeigu ji ten būtų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet dėl statybų sutikite, kad vis tiek pastatyti tokį objektą, kurio vertė yra 26 mln. litų...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Dėl statybų nelabai galiu pasakyti, nes nevykdėme, mes ir nekontroliavome statybų. Jeigu buvo tokios pastabos, tai turėjo atsižvelgti, aiškus reikalas – ar ten buvo konkursas, ar ne. Statybų eigos aš tikrai pakomentuoti negaliu, nes tikrai nežinau jos.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jums buvo žinoma Konkurencijos tarybos nuomonė dėl paties projekto finansavimo modelio?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jus Konkurencijos tarybos tuomečiai vadovai įspėjo, kad tas modelis galėjo prieštarauti teisės aktams? Arba prieštaravo teisėms aktams? Apskritai kalbėjotės apie tai?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne, neįspėjo. Su Konkurencijos taryba per visą savo laiką turėjau vienintelį dalyką, tai turėjau daug labai reikalų dėl pieno kainų ir buvo Vyriausybės pavedimas išnagrinėti, ar nėra susitarimo tarp įvairių pieno gamintojų kompanijų. Tik tiek. Visokių kitokių...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai, dėl pieno gamintojų, tvarka.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Galbūt jie ką nors perspėjo, galbūt kitas institucijas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Iš jūsų pokalbio su ponu D. Mockumi, ne pokalbio, o susirašinėjimo, buvo teigiama, kad Finansų ministerija blokuoja Teniso akademiją. Ar jums buvo žinoma apie tai, kad Finansų ministerija ją blokuoja? Kodėl blokuoja?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Jie galvojo, kad vilkino. Jie taip galvojo, kad Finansų ministerija. Bet Finansų ministerija darė teisingai. Buvo tam tikri Europos Sąjungos reikalavimai, matyt, ir dėl akcininkų skaičiaus, ir dėl... Kiek aš žinau, buvo gana didelis ginčas dėl viešbučio, kuris tuo metu jiems atrodė, kad netinka prie daugiafunkcinio komplekso. Nors, tiesą sakant, jis pasiteisino, bet po to viešbutis buvo jų kaštams perkeltas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O kaip buvo atsižvelgta į Finansų ministerijos nuomonę? Kaip jūs tai sprendėte kaip nors?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Į Finansų ministerijos nuomonę, aišku, buvo atsižvelgta.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Kaip?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Kaipgi ne. Pagal Finansų ministerijos nuomonę viskas ir buvo padaryta, nes kitaip mes Europos Sąjungos pinigų panaudoti negalėtume.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Galiu paklausti?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Prašau, prašau.

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Šitame kontekste, kadangi tame dokumente rašoma, kad koncernas siekė, kad projektas būtų finansuojamas šimtu procentų, kaip kiekviename projekte ten europinių lėšų 50 %...

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Bet buvo finansuojama vis tiek, kaip reikalauja Europos Sąjungos...

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Jo. Ir visi nori, kad tas procentas būtų kuo didesnis. Bet čia yra toks prierašas, kad jūs atlikote tarpininko vaidmenį įtikinėjant sprendimus turinčius priimti asmenis. Kaip jūs pakomentuotumėte? Nes čia greta. Aš taip suprantu skaitydamas, kad įtikinėjote, kad tas finansavimas būtų kuo didesniu procentu.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne, šito aš negalėjau, nes yra taisyklės, kurių privalo laikytis visi, ir jų buvo laikomasi. Taip ir yra pastatyta.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet jūs esate ką nors įtikinėjęs, aptarinėjęs ir su kuo? Kas tie sprendimų priėmėjai realūs buvo?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Žinote, manęs... Dar kartą sakau, kai į mane kreipiasi, aš visada palinkčioju galva, bet visada galvoju, kad turi vykti pagal įstatymus.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Supratau. Gerai. Ar turime dar klausimų?

Aš noriu taip pat dar kartą pasitikslinti dėl pirmojo klausimo dėl jūsų žinojimo. Ar apskritai per savo tiek ministro karjerą, tiek premjero karjerą esate gavęs informacijos iš specialiųjų tarnybų apie neskaidrią galios centrų, interesų grupių, verslo įtaką valstybės procesams, politinei sistemai, strateginėms įmonėms, procesams, esantiems strateginiuose sektoriuose?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Žinote, tokiu rakursu informacija nebuvo teikiama. Aišku, buvo apibendrinta informacija, ypač iš VSD apie grėsmes, galbūt kažkiek buvo kalbama apie „Dujotekaną“, žodžiu po to pridodant, bet apie kokias nors kitas įmones tikrai niekas nesakė. Bent tuo metu. Aš manau, kad galbūt tas jų noras veikti vėliau atsiskleidė, nes tada buvo įsigytos žiniasklaidos priemonės ir panašiai. Tuo metu tokių perspėjimų tikrai nebuvo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). O tai kaip Valstybės gynimo tarybos?.. Tuo metu buvo Valstybės gynimo taryba.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Taip, aš buvau Valstybės gynimo tarybos narys kaip ir...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jūs esate prašę tokios informacijos?

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ne. Žinote, Valstybės gynimo taryboje klausimai, kuriuos mes svarstėme, daugiausia buvo susiję su mūsų misijomis ir pirmiausia Afganistano Goro provincijos įkūrimu. Čia buvo aštriausias klausimas tose gynimo tarybose, kuriose man teko dalyvauti. (*Balsas salėje*) Ne, šitų klausimų Gynimo taryba, bent mano laikais, nesvarstė. Nežinau, gal vėliau.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gera. Ar turime dar klausimų? Ačiū, gerbiamas Gediminai.

G. KIRKILAS (*LSDDF*). Ačiū. Sėkmės jums!

V. BAKAS (*LVŽSF*). Viso gero!

### *Seimo nario A. Kubiliaus apklausa*

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jeigu leisite, aš tada pradėsiu. Įžanga. Formaliai turėtumėte pasirašyti dėl... (*Balsai salėje*) Taip, už teisybę.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Šiandien jau dalyvauju antrame tyrime.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai turėsite progos pasidalinti.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). (...) finansus turėjome tyrimą. Mane tas džiugina.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Dar norėjau, kol pasirašoma, pasitarti. Gerbiamieji kolegos, kaip darome, ar uždara, ar atvira? Ta prasme ar tęsiame uždara, ar?.. (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

Gerbiamasis ekspremjerė, norėčiau trumpai galbūt pristatyti, kad vyksta parlamentinis tyrimas dėl, jeigu apibendrinčiau, įtakos grupių neteisėtos, neskaidrios, nedeklaruotos įtakos politikams, politinei sistemai, sprendimų priėmėjams. Klausimai, kurie galbūt mus domina, taip bendrai pasakysiu, yra keli.

Pirma. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo procesas ir apskritai Lietuvos kelias... Klausimai, susiję su Lietuvos energetikos sistema ir energetine nepriklausomybe.

Konkrečiai kokie jūsų santykiai yra su „Rosatomu“, su „Nukemu“, jo atstovais? Ar jūs pažįstate poną J. Tamulį, ar žinote, kam tas J. Tamulis atstovauja? Tai yra buvęs signataras. Ir jeigu galite, papasakokite apie pono J. Tamulio vaidmenį, susijusį su atomine energetika ir apskritai energetiniais interesais.

Antras klausimas. Kaip matėte viešojoje erdvėje, vienas iš mūsų tyrimo epizodų tai yra 2009–2012 metų koalicijos veikla, kada gerbiamas E. Masiulis vadovavo... Tai yra, kada Tėvynės sąjunga-Lietuvos konservatoriai buvo koalicijoje su Lietuvos liberalų sąjūdžiu. Ir, aišku, į ikiteisminį tyrimą nelšime, bet tiesiog įdomu, ar jums buvo žinoma apie „MG Baltic“ įtaką, ar jus informavo specialiosios tarnybos, koalicijos partneriai, kokių jūs priemonių ėmėtės, kokie

pagrindiniai „MG Baltic“ buvo interesai arba kitų įtakos grupių, verslo grupių, įtakos grupių... Tai čia toks antras blokas, t. y. koalicija, santykis su „MG Baltic“.

Ir trečias klausimas tai yra vadinamasis LEO LT projektas. Jūsų Vyriausybė nutraukė šitą LEO LT projektą, bet tiesiog įdomu išgirsti jūsų nuomonę, ar Lietuva nepatyrė žalos dėl šito projekto, dėl to sandorio, kuris buvo padarytas.

Ir paskutinis klausimas. Kaip čia taip korektiškai suformulavus? Jeigu būsiu netikslus, atsiprašau visų, t. y. partijos finansavimo klausimai. Kalbu apie susijusias su Rusijos interesais įmones, kurios finansavo partiją Tėvynės sąjungą, t. y. ir „Dujotekana“, ir „Petrochemical Holding“, ir taip pat, aišku, logiškai kyla klausimas dėl dabartinės veiklos „Modus grupėje“. (*Balsai salėje*) Suprantu, galbūt kelia emocijų, bet jeigu nekorektiškai, atsiprašau. Aš nieko nekaltinu, tiesiog kyla klausimai, tai yra mūsų tyrimo dalis, ir aš tuos klausimus privalau užduoti. Kolegos patikslins, jeigu... Prašau.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Gerai. Nuo ko čia pradėti tada? Gal patikslinkite, man čia bekalbant, nes aš bijau, kad ką nors galiu ir užmiršti iš jūsų klausimų. Aš iš eilės.

Dėl Ignalinos uždarymo. Iš tikrųjų vienas iš mūsų koalicijos 2008 metų labai aiškiai keltų tikslų buvo energetinė nepriklausomybė visais aspektais: dujos, elektra, Visaginas, Ignalinos uždarymas ir taip toliau, ir taip toliau. Galima vardinti ir vardinti. Tai kilo iš mūsų dar 2007 metais suformuluotos doktrinos, kurią pavadinom Rusijos sulaikymo strategija, nes matėte, kad iš tikrųjų energetikos priklausomybė labai stipriai (mūsų energetikos priklausomybė iki 2007 metų, iki 2008 metų šimtaprocentinė – dėl dujų, uždarant Ignaliną, didėjanti dėl elektros), labai stipriai įtakojo mūsų visą politinį gyvenimą. Čia nieko naujo aš nepasakysiu. Tai buvo mūsų labai aiškiai suformuluota doktrina, kad energetikoje mes turime pasiekti persilaužymą. Todėl vienas iš punktų iš pat pradžių buvo kurti Energetikos ministeriją, t. y. turėti politinį kumštį vienoje vietoje, konsoliduotą, kad pasiektume tuos rezultatus.

Ir tada pradėta daug darbų. Dujose (...) vadinamos, tai yra „Gazpromas“... atsiėmimas dujų sektoriaus iš „Gazpromo“, kas buvo padaryta 2004 metais dar A. M. Brazausko Vyriausybės, kai vamzdynai buvo parduoti. Tuo metu tai atrodė gana neblogas dalykas, kad duotų geresnes kainas. Kainų nedavė, leido tik „Gazpromui“ diktuoti sąlygas. Tai (...) kartu automatiškai buvo ir terminalo statyta, nes mes labai gerai supratome, kad jeigu mes nepasistatome atskiros savo tiekimo šaltinio, tai mus „Gazpromas“ už tą (...) uždusins iki visiškos, taip sakant, bado mirties.

Antras buvo elektros reikalai. Visagino projektas, kur mes paveldėjome LEO LT. Tai čia atskira tema, kur aš pabandysiu dar jums papasakoti. Nes vėl matėme labai svarbų tikslą – išsijungti iš BRELL'o, ilgainiui išsijungti iš BRELL'o, bet tam, kad išsijungtume, turime turėti

savo generavimo šaltinius. Visaginas mums atrodė patrauklus dalykas tuo metu, ir dabar man dar vis atrodo, kad strateginių klaidų buvo daug padaryta, kad atsisakyta, bet čia jau kitas reikalas.

Ir trečias dalykas, kurį paveldėjome ir apie kurį mes nelabai žinojo, ateidami į valdžią, ką mes paveldėjome, tai Ignalinos uždarymas. Ir kai pamatėme, kokia yra situacija su Ignalinos uždarymu, tai aš nenoriu čia jūsų varginti. Iš tikrųjų jūs turbūt esate susirinkę, nes tie klausimai jau buvo tirti taip vadinamoje A. Skardžiaus komisijoje praeitame Seime. Tai yra visi duomenys. Aš galiu cituoti A. Skardžiaus komisijos išvadas, nors mes su Rasa ir K. Masiuliu esame pateikę, yra registruota mūsų atskirosi nuomonė, kadangi mes manėme, kad ten kaip visada neatrodo A. Skardžiaus tyrimai labai patikimi, bet jau toks politinis vertinimas. Mes įregistravome savo išvadas, kur oficialiai sudėjome visus skaičius, ką mes paveldėjome, ką mes radome ir kokia situacija. Noriu priminti, kur buvo situacijos didžioji problema. Tai buvo tai, kad 2005 metais, turbūt dar A. M. Brazausko laikais, neatsimenu, ar ūkio ministru nebuvo Vytautas Navickas, turbūt Valstiečių partija.

---. Vytas.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Čia detalės, čia tik taip. Tuo metu V. Ševaldinas pasirašė su „Nukemu“ sutartį, apie kurią, kiek aš atsimenu iš viso tyrimo, nebuvo informuota Vyriausybė, bet sutartis pasirašyta pagal vadinamąją anglų teisę, nepasisamdant anglų teisės specialistų. Kitaip sakant, „Nukem“ parašė tai, ką jie norėjo parašyti, ir iš to paskui kilo visos problemos, kad tą sutartį... Mums bandant joje rasti sau reikalingų dalykų, mes joje negalėjome rasti ir teisiškai ji buvo labai sunkiai mums pasukama, o dėl įvairių priežasčių projektai B1, t. y. vadinamoji laikinoji panaudoto kuro saugykla, ir antras B2 – kietųjų atliekų saugykla vėlavo labai dideliais kalendoriniais laikotarpiais. Ten iki trejų metų B1 vėlavo, o „Nukemui“ buvo labai patogi susiklosčiusi situacija, kad, nepaisant to, jog darbai yra neatliekami, pinigai yra mokami. Europiniai pinigai yra mokami, ir jie, taip sakant, patogiai sėdi. Aš čia cituoju mūsų atskirąją nuomonę, joje mes pateikėme tokius skaičius. Aš manau, kad tie skaičiai buvo objektyvūs, gauti iš Energetikos ministerijos. Įgyvendinant projektą B1, buvo atlikta 36 % darbų, ir panaudota 77 % projektui skirtų lėšų. Tokia yra situacija. Pinigai eina, o darbai nedaromi. Išreikalauti iš „Nukemo“ kokius nors darbus daryti, praktiškai neįmanoma, nes sutartis yra visiškai mums nenaudinga pagal visus juridinius parametrus.

Po to, sekė, kai mes pamatėme, kokia yra situacija, sekė visa eilė mūsų veiksmų, ir kreipimasis į prokuratūrą, ir kreipimasis į saugumo tarnybas, kurios tuo metu mums nedavė, vis tiek aš matau iš to meto publikacijų A. Sekmoko viešą skundą, kad saugumo tarnybos mums nelabai padeda. Tada mes jau po antrojo bloko uždarymo, vėlgi buvo didelis iššūkis realizuoti prisiimtą tarptautinį įsipareigojimą ir uždaryti antrąjį bloką, tai yra visiškai uždaryti Ignalinos atominę elektrinę. Tai buvo daroma, jeigu aš neklystu, 2009 m. sausio 1 d. mes turėjome uždaryti, o tai

reiškia pačioje pradžioje savo veiklos, o čia dar krizė smogė. Tada mes, jeigu aš neklystu, aš visų parametrų negaliu prisiminti, bet mes pamatėme labai greitai, kad reikia keisti ir direktorių V. Ševaldiną. Tą darėme turbūt jau 2010 metų pradžioje. Tada atėjo O. Čiukšys, kažkiek laiko padirbo, ne viskas atrodė tinkama, tada vėl keitėme direktorių. Kitaip sakant, Ignalina mums tapo dideliu galvos skausmu.

Čia aš galiu tik tokiais bendrais štrichais prisiminti, kad vienu metu mes galvojome, kad būtų, taip, pirmininke, kaip ir jūs, kad būtų gerai „Nukemą“ apskritai iš tų darbų patraukti, ypač po to, kai 2010 metų pradžioje paaiškėjo, kad „Nukemą“ nusipirko „Rosatomas“. Mes dar gavome „Nukemą“ vokišką, o per visą procesą jis tapo „Rosatomu“. Tada buvo tokia mintis, kad gal mes geriau su juo atsisveikinkime, gal sukurkime savo kompaniją ir įgykime tą *know how*, kurį būtų galima po to ir kitur naudoti. Bet labai greitai paaiškėjo, kad „Rosatomo“ lobistai, Maskvos „Rosatomo“ lobistai Briuselyje yra pakankamai stiprūs. Ir galbūt net ir Berlyne. Mes pradėjome jausti vis daugiau spaudimo, kad tai nebus priimtina Briuselyje, ten niekas nerašė apie „Rosatomą“ (...), bet kad tai stabdys procesą, kad stabdys finansavimą ir t. t.

Aš nežinau, A. Sekmokas turbūt liudijo?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip. (*Balsai salėje*) Liudijo.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Liudijo. Kiek pamenu, buvo gautas komisaro G. Oettingerio, kuris šiaip jau buvo mūsų draugas, energetikos komisaras, bet kažkuriuo metu buvo gautas jo laiškas, kad bandymai keisti rangovą yra nepriimtini. Štai tokia buvo bendra panorama.

Dabar dar vienas dalykas, kas buvo, mums „Nukem“ visais kitais būdais bandė siųsti signalus, kad jūs nustokite čia, Lietuvoje, stabdyti darbus. Buvo du dalykai. Mes sakėme, turi būti aiškus grafikas darbų pagaliau, turi būti keičiama sutartis ir aiškus grafikas darbų, kad Lietuva galėtų tą procesą geriau valdyti, ne taip, kaip jis buvo valdomas. Todėl buvo stabdomi mokėjimai taip, kaip jie iki tol eidavo „Nukemui“, tie europiniai pinigai, kur aš sakiau, 70 % už 30 % darbų, buvo stabdomi. Be abejo, jie labai dėl to pyko ir dėjo visas pastangas, kad pozicija būtų keičiama, nes mes buvome tie, kurie stabdo. Ne Briuselis stabdė, o mes stabdėme.

Ir antra problema buvo, čia turbūt jau kalti B2, B3 ar AB1 projekto konteineriai. Konteineriai, kurie pagal mūsų visus tyrėjus (VATESI ir t. t.), jiems atrodė, Ignalinos patys saugos specialistai sakė, tie konteineriai, kai pakeitė jų parametrus, ten „Nukemas“ ir jo dar kita kompanija, (*Balsai salėje*) kad jie pakeitė parametrus ir kad tie konteineriai pasirodė nebe saugūs. Mes tada reikalavome, kad būtų ištaisytos, kitaip sakant, kad būtų susiderinta su VATESI ir būtų pasiektas toks rezultatas, kad mums nereikėtų pirkti ir mokėti už nesaugius konteinerius.

Tai čia buvo dvi problemos. Čia kažkuriuo momentu lyg ir buvo pasirodęs J. Tamulis, jeigu aš gerai pamenu. Be abejo, aš jį pažinojau, signataras, čia nėra abejonių, Sąjūdžio žmogus, vienas iš aktyvių, be to, baigęs fiziką, tai man čia nebuvo kažkokia naujiena. Be to, gana akty-

viai vaikščiojo, aš atsimenu, ir po Seimą, gal net ir po Vyriausybę su kažkokiais kitais. Kiek aš pamenu, jis atstovavo kažkokiai norvegų kapitalo įmonei. Ir kažkokios ten būdavo stovėjimo aikštelės prie Vyriausybės, ne prie Vyriausybės, kažkokie ten, amžinas buvo jo vaikščiojimas ir zyzimas. Bet vienu metu jis buvo pasirodęs ir davė suprasti, kad jis lyg ir atstovauja „Nukemui“. Ir bendra linija buvo tokia, kad viskas yra sutarta Briuselyje, „Nukemas“ virš mūsų galvų yra sutaręs Briuselyje. Briuselis duoda daugiau pinigų, ir jūs čia nustokite stabdyti visą tą reikalą. Paleiskite, taip sakant, pagal seną tvarką, be sutarties pakeitimų, be grafiko paleiskite tuos pinigus. Na tai mes pasakėme labai aiškiai ne.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Čia buvo 2009 metai, atsiprašau, taip? 2009–2010 metai?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dabar neatsimenu, žinokite.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tuo metu, kai jūs buvote premjeras?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Taip, kai aš buvau premjeras, tuo metu. Ir, taip sakant, tą žinią mes čia iš daug ko (...). Ir iš Briuselio gaudavome tokį lyg ir palinkėjimą, kad gal jūs čia baikite su tuo „Nukemu“ kovoti. Čia galbūt atsiras daugiau pinigų, jūs čia greičiau paleisite. Ta pozicija manęs tenai nenustebino. Aš tik tiek, kad kai buvo jau A. Skardžiaus komisijos tyrimas, tai J. Tamulis irgi buvo pakviestas, tuo metu jis jau buvo, oficialiai prisistatė kaip „Nukemo“ atstovas, A. Skardžiaus komisijos tyrime. Ir tada jau prie Janulevičiaus, prie A. Butkevičiaus Vyriausybės, prie naujojo direktoriaus labai nuosekliai aiškino, kaip jie ten baigia susitarti su naująja Ignalinos vadovybe. Tai toks mano žinojimas apie jo vaidmenį.

Mums ta Ignalinos uždarymo problema, mes ten turėjome daug daug ginčų ir visokių ten ir derybų, ir turėjome atlaikyti Briuselį ir „Rosatomą“. Ir tai nebuvo paprasta, ne viską mums pavyko pasiekti, ką mes norėjome pasiekti, todėl paskutinėmis dienomis net turėjo A. Sekmokas priimti tokį sprendimą – rašyti Donorų konferencijai, kad stabdytų iš viso finansavimą, nes mums nepavyko pasiekti sutarimo dėl šitų konteinerių parametrų ištaisymo. Čia tas nuskambėjo, bet, mano manymu, tas tos šokiruojantis sprendimas irgi buvo gerai, nes galų gale privertė ir „Nukemą“, ir Europą suprasti, kad tai yra rimti reikalai ir kad reikia sėsti ir sutarti. Po to iš tikrųjų pagal tas mūsų linijas maždaug ir buvo sutarta jau naujos Vyriausybės.

Antras dalykas, ką apie „Rosatom“, jeigu kalbėtume. Tai, iš kitos pusės, viena pusė čia buvo Ignalinos uždarymas, kita pusė buvo Visagino projektas, kur mes... Aš nežinau, ar čia galiu dabar peršokti ir prie LEO LT, bet gal...

V. BAKAS (*LVŽSF*). O galime dar pasitikslinti dėl Tamulio? Aš noriu jūsų paklausti, dėl ko buvo siekiama sutarti, ką Tamulis siūlė, kaip sutarti – dėl pinigų ar dėl to, kad...

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš neatsimenu detalių. Tikrai nebuvo tai koks nors ypatingas pokalbis, išsiskiriantis ten iš kitų, ką gaudavom žinių. Pagrindinė „Nukemo“ linija buvo tokia: jūs, lietuviai, mūsų Vyriausybė, gadinate mums gyvenimą, mes viską esame sutarę Briuselyje.

Briuselis duos daugiau pinigų, tiek, kiek „Nukemas“ tenai maždaug prašo, ir jūs nustokite čia stabdyti visą procesą su savo reikalavimais keisti sutartį ir reikalavimais turėti grafiką. O mes, pasisamdę Teilorus – tarptautinius teisininkus, rodėme aiškiai, kur yra sutarties blogybės, ir kad mes toliau nejudėsime, jeigu nebus išspręstos problemos ir nebus išspręstos grafiko problemos. Tokia buvo mūsų pozicija.

Ir tada vyko derybos mums pasitelkus Teilorus. Tai iš pradžių „Nukemas“ atėjo ir pasakė: brangiau kainuos projektas, ten vos ne virš 100 mln. eurų. Mes su Teilorų pagalba pasiekėme tiek, kad jie nusileido iki 70 mln. eurų. Teilorai sakė: galima mokėti 20 mln.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai yra derybos buvo dėl kainos ar dėl apskritai rangovo?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Rangovas sakė: ko jūs čia priešinatės? Mes su Briuseliu susitarėme, duos mums tuos 100 mln. ir dar daugiau. Viskas. Mes, nors tai ne mūsų pinigai, tai Briuselio pinigai, Europos Sąjungos pinigai, mes sakėme, kad mes su tuo nesutinkame ir mes nesutinkame toliau tęsti... taip pat imti Europos pinigų, kad ir Europa ten žada, bet neturėdami sutarties pateikimų ir neturėdami grafiko, o dar atskirai neturėdami kitame projekte pagal saugą suderintų konteinerių, mes nesutinkame toliau atidaryti finansavimo. Mūsų galia buvo arba uždaryti kraną, arba atidaryti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Koks buvo Tamulio tikslas?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Tamulio tikslas buvo perduoti žinią, kad su Briuseliu viskas yra sutarta, Briuselis gali duoti daugiau pinigų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai jis norėjo jus įtikinti, kad jūs sutiktumėte su „Nukemo“ sąlygomis ar... Aš noriu...

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Kad mes nebesipriešintume, kad su Briuseliu yra sutarę dėl didesnių pinigų ir nebėra čia ko derėtis, nes ne jūsų pinigai maždaug.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aišku.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ko jūs čia spurdate? Yra Europos Sąjungos pinigai. Mes, kitaip sakant, taupėme ir Europos Sąjungos pinigus, pasiekėme, kad jie buvo sutaupyti, ir, kita vertus, mes privertėme „Nukemą“ pasirašyti naują sutartį su Teiloriais kartu, pasirašyti grafiką ir po to galų gale net ir susiderinti dėl konteinerių saugos parametrų. Bet tai jau įvyko po mūsų Vyriausybės.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Jeigu aš teisingai suprantu, jūs nepritarėte Tamulio nuomonei?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Mes nepritarėme Tamulio visiems siūlymams.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aišku. O kada jūs apskritai esate paskutinį kartą su juo susitikę? Kiek kartų?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš paskutinį kartą turbūt A. Skardžiaus komisijos... turbūt kokie 2013 metai.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bendravęs?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Čia yra, pasakysiu kada. Tai yra 2013 metų... Aš matau aprašymą spaudoje – 2013 metų rugsėjo mėnesį. Bent jau po to aš neatsimenu, nežinau. Net jo ir šventėse neatsimenu, kad būčiau...

V. BAKAS (*LVŽSF*). O tai Tamulis ką nors siūlė už tai, kad jūs palaikytumėte tokį sprendimą?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ne. Mes tikrai tokiomis temomis nekalbėjome.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Tada tęskite. Atsiprašau.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Tada toliau „Rosatomo“ reikalai. „Rosatomas“, be abejo, šalia to, kad mus čia bandė išprievartauti dėl Ignalinos, kam mes nepasidavėme, tai „Rosatomas“, be abejo, dėjo didžiules pastangas tam, kad sužlugdytų mūsų Visagino projektą. Jau po visų LEO LT. Pagrindinis skirtumas tarp LEO LT ir mūsų projektų buvo tas, ką aš galėčiau pacituoti iš atminties mūsų partnerių latvių ir estų vertinimą. Su LEO LT niekas nevyko? Kaip jie vertino? Jie buvo pritraukti į tą bendrą Visagino projektą. Kai mes pagaliau išsprendėme LEO LT problemą, t. y. atsisveikinome su jais 2009 metų turbūt antrą pusę, tada jau pradėjome dirbti patys su savo projektu, tai latviai ir estai sakė – mes nebespėjame bėgti iš paskos jūsų su tuo projektu. Čia toks buvo skirtumas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Visagino projektu?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Visagino, statybų.

„Rosatomas“ darė didžiulis veiksmus, kad mums neleistų to projekto įgyvendinti dėl geopolitinių motyvų. Tas vėlgi ne vienoje jų, taip sakant, doktrinoj buvo išvardinta, kad energetinė Baltijos šalių priklausomybė yra jų pagrindinis geopolitinis siekis. Toliau jūs žinote visą tą, taip sakant, fabulą, kad jie tam, kad sukeltų sumaištį čia mūsų žmonėms, pradėjo tariamą projektą Kaliningrade, pradėjo Astravo projektą, kuris iš pradžių irgi atrodė kaip propagandinis. Čia gal mes ir su savo vertinimais apsirikome, bet neturėjome kokių nors geresnių vertinimų iš mūsų pačių tarnybų. Kartu, ką dabar matome ir iš jūsų atlikto ir M. Basčio tyrimo, jie, be abejo, darė pačius įvairiausius žingsnius bandydami daryti įtaką mūsų politinių partijų, kitų politinių partijų nuomonėms ir apsisprendimams.

Kūrė čia tą koncerną iš didžiųjų įmonių, statybos įmonių, statyti Astravą, čia mūsų didįjį verslą suviliojo, ir mes visą tą matėme labiau viešojoje erdvėje. Jau 2012 metų pirmąjį pusmetį mes pamatėme, kad pradeda formotis, taip sakant, laukas Lietuvoje visiškai nebepalankus. Jeigu iki tol... Ir, man atrodo, jeigu prisimintume apskritai Visagino statybos istoriją, tai turbūt kokie 2005 metai, dar prie A. M. Brazausko, mes buvome viena iš partijų, kuri pirmoji pasiūlėme, kad vietoj uždaromos Ignalinos atominės elektrinės reikia statyti naują, tada gimė visų partijų susitarimas, kad tikrai statom, ir tada mes rėmėm iš pradžių ir tą patį G. Kirkilas LEO LT

projektą. Paskui nelabai supratome jo, paskui su LEO LT atsisveikinome. Ir iš pradžių, t.y. mūsų Vyriausybės laikais, buvo visų partijų lyg ir sutarimas – taip, taip statom. Artėjant 2012 metų rinkimams, jau apie 2011 metų pabaigą, staiga pajuntame, kad tas partijų konsensusas kažkur dingsta.

Ir tada, gal gali ir Rasa paliudyti, kaip Vyriausybės narė, kažkuriuo metu, jeigu aš gerai atsimenu, būtų galima atrasti turbūt ir Vyriausybės posėdžių stenogramose, buvo Vyriausybės slaptas posėdis, kur saugumas atėjęs pasakė, ką jie mato. Aš turbūt galiu čia žodžiu paliudyti. Jie pasakė labai aiškiai: „Rosatomas“ meta didelius pinigus, aš dabar bijau įvardinti sumą, rodos, ar 14 mln., 10 ar 14 mln. litų meta žlugdyti Visagino projektą. Dirba per partijas ir dirba per žinias-klaidą. Ir yra du tikslai: vienas yra Visaginą žlugdyti, antras – mušti konservatorius. Taip mums paliudijo saugumas.

V. BAKAS (LVŽSF). Tai, palaukite, raštu paliudijo ar žodžiu? (*Balsai salėje*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Žodžiu. Kai mes paprašėme saugumo po to... Aš paklausiau, tai ką jūs darote?

V. BAKAS (LVŽSF). Saugumas... patikslinkite datą, jeigu galite, maksimaliai? Kelinti metai? (*Kalba kartu*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš negaliu patikslinti, jau mes... skaito... Reikėtų pažiūrėti į Vyriausybės posėdžius... taip sakant, 2012 metų, na, I–II ketvirčiai.

V. BAKAS (LVŽSF). I–II ketvirčiai. (*Balsai salėje*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). II galbūt. (*Balsai salėje*) Taip, jau gal ir referendumas čia mums kaitinosi... na, mes matėme, kad jau, kaip čia pasakyti, dega. Pradedą degti, mums pasakotą informaciją, tai aš dar paklausiu, ką jūs žadate daryti, tai pagaukite už rankos. 10 mln. kažkur nešioja, tai, sakau, kažką darykite. Deja, nieko iš to neišdirgome. Ir dar ką aš atsimenu, kad aš po to paklausiau, sakau, jūs galite mums raštu tai, ką jūs čia pasakėte, viską, ką susakėte, tai mums raštu, kad duotumėte? Pasakė – ne. Tai va tokia... (*Balsai salėje*) Ką? Tokia situacija. Mūsų santykiai su „Rosatomu“ toje pusėje buvo tokie, kad mes buvome... mes jau matėme, kad yra blogai, kad viskas kaista, atėjo saugumas, mums pasakė – taip, tiek milijonų yra metama į žlugdymą ir, kai paklausėme, ką daryti, tai pasakė va taip va. Aš jau buvau vienu metu pradėjęs galvoti, kad man reikia kurti, na, toks pusiau, juokais, ne visai rimtai, kad reikia kurti Vyriausybės kanceliarijoje padalinį, kad kai gauti tokią informaciją, tada bent jau gali pasakyti kažkam, tai dabar su ta informacija eik ir ką nors pagauk. Nes kitaip sakant, tu esi... (*Balsai salėje*)

V. BAKAS (LVŽSF). Bet čia jau į pabaigą jūsų premjeravimo.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). (...) metų antras ketvirtis jau...

V. BAKAS (LVŽSF). Jūs paminėjote tokią frazę, kad „Rosatomas“ metė didelius pajėgumus, kad sužlugdytų Visagino AE. Galite papasakoti, kaip tai pasireiškė, kuo? Iš jūsų to kampo. Aš suprantu, vienas aspektas VSD, kuo dar?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Tvarka. Aš tik galiu... Ką mes pamatėme? Aš jau sakiau, mes pamatėme ir jau tuo metu, man atrodo, buvo praėjusi ta informacija, kad verslas kuria kažkokį koncerną, stambus verslas, statybų verslas, konsorciumas, eiti statyti Astravą.

V. BAKAS (LVŽSF). Kas tas verslas? (*Balsai salėje*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Ar „Baltijskaja“... (*Balsai salėje*) Galbūt „Baltijskaja“, aš sakau, dabar truputį... Mus tai labai nustebino. Ten (...) yra rašyta jau, man atrodo, jūsų net tame tyrime dabar...

V. BAKAS (LVŽSF). Bet jums tuo metu tai buvo žinoma?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Tas spaudoje buvo parašyta. Mums tas buvo žinoma, bet kas iš to? Mes matome, verslas nori eiti ten statyti, tai ką mes galime jam, mes tik matome, kad verslas jau ne mūsų pusėje, jau...

V. BAKAS (LVŽSF). O kas tas verslas, jeigu jūs žinote? (*Balsai salėje*) Kaip? (*Balsai salėje*) Aš suprantu, bet mes klausiame...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš atsimenu, buvo „Eika“, buvo dar kažkokios, gal „Vėtrūna“. Reikėtų pažiūrėti, bet tai buvo vieša informacija.

V. BAKAS (LVŽSF). Tuo metu buvo viešai apie tai rašoma?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Taip, kažkuriuo metu buvo trumpa žinutė, kad atsiranda toks konsorciumas. Ten Lietuvos politikai, A. Zuokas, atsimenu, man atrodo, kažkur važiavo, „Baltijskaja“, sakė, kaip čia gerai, čia tuoj pasistatysime.

V. BAKAS (LVŽSF). Dėl to važiavo?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš negaliu sakyti, ar jis važiavo dėl to, kad „Rosatomas“, ar kažkokie kiti dalykai, (...) dar buvo. Reikia dar žiūrėti į tai... Pavyzdžiui, A. Zuokas, jeigu traktuotume, kad jis (aš galiu savo versiją, spėti) buvo artimas su „Rubikonu“, toks yra gandas, kad jis buvo artimas su „Rubikonu“, tai „Rubikonas“ buvo labai didelis Rusijoje vadinamųjų administracinių paslaugų, ar kaip vadinti, Leningrade valdė didelę būsto korporaciją, nežinau, kaip tiksliai vadinasi tos įmonės, tas, kas čia Vilniuje yra, pastatų administravimas. Tai gali būti, kad čia buvo sąryšis. Bet čia aš sakau savo asmeninį spėjimą, negaliu niekuo paliudyti. Galėčiau įteikti savo neseną publikaciją apie Kremliaus hibridinius karus prieš Lietuvą, (...) ir aš bandžiau iš atminties sudėlioti, kaip mes tuos karus kariavome ir kaip mes...

J. OLEKAS (*LSDPF*). Su autografu.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Galėčiau. Aš pabandžiau sudėlioti sistemiškai, kokius karus mes turėjome, ypač energetikoje, kur mes laimėjome, kur pralaimėjome ir kiek tai mums kainavo, taip pat ir politinių resursų.

Antras dalykas, kas buvo. Man buvo keista ir iš tikrųjų sunkiai suprantama, aš bandžiau aiškintis. Nežinau, ar Juozas kartais dalyvaudavo, irgi būdavo tokie pusryčiai su opozicija Vyriausybėje. Aš bandžiau aiškintis, kodėl...

J. OLEKAS (*LSDPF*). Ačiū, su gero vyno taure.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Neatsimenu, ar mes per pusryčius gerdavome vyną.

J. OLEKAS (*LSDPF*). (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš bandžiau aiškintis, kodėl socialdemokratai pakeitė nuomonę, ir man buvo iki galo neaišku. Taip ir liko. Aš dabar galiu spėti iš jūsų tyrimo, bet tai buvo, bent mums, kai mes pradėjome tą LEO LT, ir dar, jeigu aš gerai atsimenu, reikėtų pažiūrėti į mūsų sutartį... Ne, ne pradėjome LEO LT, o pradėjome atominės statybą, tai jeigu gerai pamenu, mūsų sutarties palaikyti G. Kirkilo Vyriausybę viena iš sąlygų buvo energetiniai projektai. Kitaip sakant, kad mes remsime mažumos Vyriausybę, jeigu bus toliau tęsiami visi projektai. Lyg ir buvo viskas daroma, o po to, kai jau realiai tas projektas atėjo su visais „Hitachi“ iki tokio realizavimo taško, tada staiga socialdemokratai paima ir apsigalvoja. Bet čia aš palieku... Nežinau visų priežasčių. Sakau, kur mes matėme visą seriją veiksmų, kur mums staiga kyla visai mums netikėtos kliūtys, ir mes tik galime spėti, kiek „Rosatomas“ su tais savo įtakos visais instrumentais paveikė. Be abejo, mes labai stipriai pralaimėjome ir Lietuvos viešąją nuomonę, kur kilo kas nori – nuo „Williams“ iki Kuodžio, „Respublika“ ir t. t. (*Balsai salėje*) Jūs žinote. O Vyriausybės gebėjimai atremti tokias propagandines atakas, nežinau, gal dabar pagerėjo, bet mūsų laikais buvome gana naivūs ir nesugebantys ką nors padaryti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Pone Kubiliau, aš noriu jūsų paklausti. Jūs asmeniškai tuo metu jutote „Rosatomo“ atstovų spaudimą, bandymą tartis? Kas tos grupės buvo?.. Kaip premjeras?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ne, aš nesu matęs tų, kas jūs... Kokios ten pavardės? J. Kostinas ar A. Mertenas, aš tų nesu matęs.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ne jūsų lygmens. Bet gal jie veikė paprastai per tuos, kuriuos mato?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Nežinau. Aš jų nesu matęs, aš esu matęs „Gazpromu“ visus vadus. Tai čia kita istorija. (*Balsai salėje*) Taip. Bet „Rosatomas“ tiesiai iki mūsų ten kažką siūlyti... mes to, aš bent to nebuva girdėjęs. Tai tokia istorija. Bet jeigu jau kalbėtume apie tas didžiąsias įmones, tai su „Gazpromu“ čia atskira istorija, mes taip sakant... Ir čia aš galiu atsakyti, kaip Rusijos interesai, Rusijos interesų kompanijos, į paskutinį klausimą. Aš suprantu, kad turbūt ten pažymose „Dujotekanos“ parama ir dar kažkokia ten, „Nemuno vingis“ ar koks

ten buvo. Kažkaip, atsimenu, vadinosi, kita – (...). Tai aš tik noriu priminti, kad ji... Čia detalė, aišku, smulkmena. Kai jinai atėjo, ji buvo laikoma Lietuvos kompanija, vadinosi gražiai – „Nemuno vingis“ ir dar buvo pripažinta vos ne metų Lietuvos įmone, ir dar taip susiklostė, kad tuo metu jos direktorius buvo mano buvęs grupiokas. Tai mes pas jį labai ramiai nuėjome ir pasakėme, ar tu gali paremti partiją. Jie parėmė, ir tuo istorija baigėsi. Po to jau tik paaiškėjo VSD pažymoje kažkokia informacija, kad ten visai ne lietuviška įmonė. Tai čia viena detalė.

Antra detalė – „Dujotekana“. Taip, mes iš „Dujotekanos“ gaudavome paramos, turbūt čia 2004–2006 metais „Dujotekana“ atrodė labai gražiai. Ten Stonys buvo turbūt Lopatos instituto tarybos... (*Balsai salėje*)

V. BAKAS (*LVŽSF*). Paklausome, paklausome!

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Jeigu galiu pabaigti? (*Balsai salėje*)

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip, pabaikite.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Stonys buvo netgi vienas iš vadų, Paulauskas ar Stonys buvo Lopatos instituto – TSPMI direktoriumi. Tai mums čia atrodė tokie labai jau tautiškai nusiteikę kapitalistai. Bet ką aš noriu pasakyti? Gal skirtingai nuo kitų, gal kam nors gali atrodyti čia sunkiai suprantama, bet mes tuo pasižymėjome, kad mes, gaudami paramą, net ir finansinę, net neįsipareigodavome dėl jokių jiems palankių veiksmų. Ir taip jau susiklostė, kad „Dujotekana“ mus parėmė, tačiau kai pradėjo po V. Pociūno žūties aiškėti visa valstybininkų problema, ten ir „Dujotekana“ aktyviai dalyvavusi, tai mes buvome vieni iš pagrindinių stūmėjų, kad vyktų tokiame Nacionalinio saugumo komitete tyrimas. Ir „Dujotekana“, be abejo, buvo labai nepatenkinta, aš taip pasakyčiau, – kaip čia taip gali būti, kad jie parėmė, o mes dabar esame vos ne pagrindiniai jų visos tos užkulisinės veiklos tyrėjai? Todėl galvoti, kad mes buvome įtakoti kaip nors čia tų lietuviškų dujų pramoninkų, būtų visiškai nepagrįsta, ypač kai mūsų veiksmai 2008–2012 metais, kovojant su „Gazpromu“ ir siekiant išsivaduoti iš „Gazpromo“ įtakos, buvo vienas iš tų didžiųjų ir pergalingų, kaip aš vadinu, mūsų, kur iš tiesų „Gazpromas“ dėjo didžiules pastangas.

Mes buvome pirmieji iš visų Europos valstybių, jau nekalbant apie Centrinę Europą ar Baltijos valstybes, bet mes buvome pirmieji, kurie ėmėme įgyvendinti pačią radikaliausią tos (...) direktyvos nuostatą. Tai buvome kritikuojami. „Gazpromas“ spausdino čia didžiulius atsisaukimus laikraščiuose. Man tada dar J. M. Barroso, būdamas Europos Komisijos prezidentu, kažkuriuo metu, kai aš, būdamas premjeru, apsilankiau Briuselyje, tai jis man pasakojo, kad per Europos Sąjungos ir Rusijos vadinamąją *samitą*, kai V. Putinas su J. M. Barroso gražiu laivu plaukiojo kažkur palei Kazanę Volgos upe, tai, anot J. M. Barroso, V. Putinas valandą laiko skundėsi lietuviais plėšikais, kad mes norime atimti iš „Gazpromo“ jo nuosavybę. Tai taip atrodė tas reikalas.

Jau šitoj vietoj, skirtingai negu Ignalinos uždaryme, mes labai stipriai naudojome Europos Komisijos paramą. Europos Komisija stovėjo kartu su mumis tame „Gazpromo“ suvaldyme ir „Gazpromo“ išvartyje iš Lietuvos. Todėl tas mano atsakymas į jūsų tą paskutinį klausimą dėl partijos finansavimo... Įrodymai yra mūsų veikloje, kad toks partijos finansavimas, kad mes ten kažką gavome iš „Dujotekanos“ niekaip nepaveikė mūsų veiklos. 2008–2012 metais vienu iš didžiausių savo Vyriausybės pasiekimų aš laikau kaip tik dujų sektoriaus visą pertvarką ir pradėtą terminalo statybą, kur A. Butkevičius po to viską toliau sėkmingai užbaigė. Čia dėl tų finansavimų. Dabar...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Atsiprašau, galima aš tada, jeigu baigėt, ar ne? Pone Juozai, aš galiu užbaigti mintį, gerai? Žiūrėkite, vis tiek aš noriu jūsų paklausti kaip premjero, kaip žmogaus, kuris matė valstybės reikalus ir iš pozicijos, ir iš opozicijos. Kaip taip atsitikdavo, kad, pavyzdžiui, „Dujotekana“, visokie (...) kurie dalino paramą Lietuvos politinėms partijoms, sugebėdavo taip paveikti politinius sprendimus, tarkim, transporto sektoriuje, neimkime energetikos. Čia didžiulis Lietuvos pasiekimas, bet „Lietuvos geležinkeliai“. Štai pagrindinis interesas „Dujotekanos“ ir jų atstovų čia, Lietuvoje, Rusijos interesas dominuoti „Lietuvos geležinkeliuose“ ir specialiosios tarnybos apie tai įspėdavo valstybės vadovus. Ar teko jums matyti (toks tarpinis klausimas) specialiųjų tarnybų įspėjimus apie tai, kad rusiško kapitalo įmonės siekia užsitikrinti absoliutų dominavimą „Lietuvos geležinkeliuose“?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Bet čia turbūt yra šiek tiek kitas dalykas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai yra strateginis sektorius.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš sakau, žiūrėkite, iki 2011 metų įmonės galėjo finansuoti partijas ir čia nebuvo jokių draudimų. Čia dabar lyginti su dabar nėra visiškai normalu. Reikia žiūrėti, ar partija po to, kai ji gaudavo paramą iš kokios nors įmonės, kaip ji veikė.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Aš jūsų ir noriu paklausti, ar mainais į finansavimą iš jūsų buvo prašoma paslaugų, pavyzdžiui, transporto sektoriuje?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Dėl geležinkelio. Aš jums pasakiau, kad „Dujotekanos“ finansavimas mums, lyg ir „Gazpromo“ tenai kažkokia dukterinė įmonė, visiškai nepaveikė mūsų pozicijos. Visiškai nepaveikė. „Dujotekana“ gal buvo keista, nes turbūt su kitomis partijomis jai kitaip sekdavosi. Ji tenai kokiam nors... Čia nežinau, ar čia skelbti, ar neskelbti, tos vadinosios 12 pažymų, kai dalyvavo net Vyriausybės formavime 2006 metais. Su mumis taip tikrai nebuvo. Todėl jie buvo nustebę. Mes buvome viešai irgi tuo metu visaip ten paįšomi, bet mes nekeitėme savo pozicijos.

Dabar dėl geležinkelių. Čia reikia prisiminti turbūt jau vėl kitą paveikslą, kad ten Stonys, tas pats Lopata, ten gal A. Januška – tokia kompanija iš tų valstybininkų ir ten atsiranda Jakunino dalyvavimas, V. Putino dešinioji ranka, iš Leningrado ir t. t., ir jis yra Rusijos geležin-

kelių vadas. Tada kokie jų interesai? Aš su juo nesusidūres ir aš tik galiu spėti geopolitiškai – visą laiką interesas buvo perimti tranzitą į Kaliningradą. Pastovus interesas perimti tranzitą į Kaliningradą. Bet čia ir... Aš nenoriu kažką peikti arba girti, bet, man atrodo, net ir tie patys A. Januška ir kiti ten aplinkui suprato, kad to tranzito negalima atiduoti. Tada čia atsirasdavo mums problemų jau su Europa – dalinti, nedalinti tuos geležinkelius. Man atrodo, ir jūsų dabar Vyriausybė su tuo susiduria, kad ten Europa reikalauja visokių ten liberalizavimų ir atskyrimų, o mums problema yra iš karto automatiškai, kad jeigu mes atskiriame ir liberalizuojame, ateina visi... Nežinau, Jakunino jau gal nebeliko, bet „Dujotekana“, aš nežinau, kaip tos pažymos atrodo, čia labiau yra ne pati „Dujotekana“, o personalijos ir tas ratelis – Stonys... Aš bent taip traktuojau – Stonys ir ten visi kiti aplinkui plius Jakuninas tuo metu. Kai atrodė... Kaip aš suprantu, to meto galbūt kažkokia buvo čia tokia atseit filosofija, požiūris, kad yra blogas „Gazpromas“ ir ten koks nors V. Uspaskichas, o čia mes (...) gerą, tokį „Gazpromo“, taip sakant, dalyvavimą Lietuvos gyvenime per „Dujotekaną“ ir panašiai, kad atremtume blogąjį V. Uspaskichą ir kitus, kurie yra jau tie blogojo „Gazpromo“ pusėje.

Bet, kaip sakiau, mes labai aiškiai matėme jau būtent iš tų pačių tyrimų – „Dujotekana“ ir taip toliau, ir „Gazpromas“, kitoje pusėje V. Uspaskichas, – mes ir formulavome savo doktriną, apie kurią aš sakiau, 2007 metų, galėčiau atsiųsti kada nors, kad Rusijos sulaikymo strategijoje, kaip mes vadinome, vienas iš pagrindinių mūsų tikslų yra atsikratyti tų priklausomybių, taip pat nuo dujų svarbiausia, nes jau mes matėme, kaip tos dujos per visą (...), viena neigiama, kita atseit teigiama, lenda į Lietuvos valstybės gyvenimą.

Ir tada mes pradėjome visą tą kelią, ir tos derybos tikrai nebuvo lengvos. Man teko jau tiesiogiai, ką užmiršau pasakyti, tiesiogiai ir su „Gazpromo“ vadu... (*Balsai salėje*) Kaip? A. Mileris čia taip arogantiškai pasirodė, atvažiavo į Vilnių valandą vėluodamas nuo sutarto laiko, užėjo, kažką tuščiai pakalbėjo, bet pagrindinis jų tarpininkas buvo toks A. Medvedevas, viceprezidentas, mano manymu, baigęs kokią nors aukštąją KGB mokyklą. (*Balsai salėje*) Taip, GRU, nes derybos būdavo labai jau tokios varginančios.

Bet aš savo gyvenime, sakiau, jeigu kada nors rašysiu atsiminimus arba biografiją, tai įsirašysiu vieną labai man palikusį įspūdį epizodą, kaip po A. Sekmoko paspėstų teisinių spąstų „Gazpromui“ su (...), ir A. Medvedevas atvažiuoja, pas mane kabinete vyksta derybos, dalyvauja ir Europos Komisija, ir jie prašo vieno dalyko, kad mes mėnesį laiko atidėtume, ten buvo, gegužės 1 dieną turi įgyvendinti, o jie prašo, kad atidėtume. Mes galų gale sutinkame mėnesį atidėti, tačiau A. Medvedevas pakeliui sako, kas čia dar moka rusų kalbą: „*My pod takim davlenijem nevidiom peregovory*“. Ir aš pradedu galvoti, kas čia ta „davlenije“. Pasirodo, čia mūsų ta pozicija, teisinė ir taip toliau, kad jie „*pod takim davlenijem*“ negali vesti „*peregovory*“. Ir aš

išėjęs sakiau, žinot, pajutau, kad esu Landsbergis *light*, toks lengvas Landsbergis. Štai tokia situacija. Atsiprašau čia už tuos prisiminimus, bet baigiau toj vietoj.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ačiū, labai įdomu. Prašau, kolegos. J. Olekas, po to Dainius ir Rasa.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Aš noriu pasitikslinti, čia ta amžina problema turbūt, kad žvalgybininkai mums pateikia informaciją ir toje vietoje sustoja. Jie kartais pateikia pasiūlymus, kartais ir pasiūlymų neteikia, maždaug jūs vykdytojai, sprendėjai, priimkite sprendimus. Dabar dėl tos informacijos, kuri čia vis mums užkliūva, ir kyla dėl to pranešimo, kad kažkoks koncernas kuriasi, kur žodžiu pasakė ir raštu nieko nepadare.

Mano klausimas yra, kaip su tolimesne Vyriausybe ir tos informacijos perdavimu? Pats sakai, kad mes nieko nepadaro, ta prasme, jums nėra kaip veikti, kaip turbūt ir šiandien Vyriausybė ne per daug ką pasikeitė, bet ar tas informacijos perdavimas kaip nors fiksuota kitam?.. Nes prieš tai kalbėjo kitas premjeras, jis sakė, kad jis išvis neturėjo to. Vadinasi, toks trumpalaikis žodinis yra buvęs ir paskui jis nutrūksta.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš nelabai, Juozai, suprantu, ką reiškia, na, mes gaudavome informaciją va tokią. Bet tai buvo turbūt vienetinis atvejis, kai atėjo saugumo pareigūnai ir Vyriausybę informavo apie... (*Balsai salėje*) visiems girdint. Daugiau tokių nebūdavo.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Aš tokį galiu pasakyti, aš tokį esu išgirdęs privatizuojant „Alitą“.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Gali būti.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Atėjo saugumo pareigūnai, pasakė, kad privatizatorius yra blogas, mes nubalsavome, kad jam neatitektų. Paskui jie išėjo, mus tampė čia, vieni kitus tampė...

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Taip, antras dalykas, aš nepamenu, kad būtų pas mane atėjęs ir pasakęs asmeniškai, pavyzdžiui, kas nors iš to meto saugumo ir sakytų, žiūrėkite, mes čia matome problemas. To neatsimenu ir dar labiau neatsimenu, kad kokios nors pažymos būtų tokios pat, kaip dabar yra skelbiama su detalėmis. Aš jau sakiau, eisiu kada nors į Vyriausybės archyvą, man pasidarė įdomu jau. Aš kažkaip visiškai neatsimenu, kad būtų tokios detalios pažymos. Dažniausiai būdavo tokios, apskritai rusai ten kažką rezga aplinkui, bet nieko konkretaus.

Dabar antras dalykas, čia ateities tema, mes esame paskelbę, mano manymu, iš tikrųjų šita problema, aš nežinau, kiek jūs čia ją aptarsite savo išvados. Bet aš jau čia esu pasiūlęs tai, kad Lietuva iš tikrųjų galėtų imti pavyzdį ir kai kurių kitų šalių, ne tokių tolimų, Skandinavijos ar kitų, ir turėti tai, ką vadiname, dabar yra populiariau vadinti „antihibridiniu centru“. Tai, ką mes patyrėme su visais energetikos projektais, dujomis ar tuo pačiu Visaginu, ar kitais, mano siūlymu, dabartinėje tarptautinėje literatūroje būtų vadinama „hibridiniais karais“. Antihibridinių priemonių mes, mano įsitikinimu, beveik neturime, neturime institucijų, kurios normaliai užsiimtų tuo, ir tą spragą reikia užlipdyti. Dabar buvome britų parlamente, jie iš tikrųjų jau turi tokį koordinacinį centrą. Man atrodo, mes tikrai šiuo atveju po jūsų visų tyrimų turėtume galvoti apie

tą antihibridinę strategiją ir antihibridinių centrų kūrimą. Tam kai yra kokia nors informacija, kad kažkas bando daryti įtaką, kad tuo pat metu prasidėtų ir veiksmai, siekiant tą įtaką preventyviai užkirsti arba kitaip ją suvaldyti, nes dabar to nėra.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerbiami kolegos, kas?

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Galiu aš?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Prašom.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Labai ačiū. Kolega, buvo įdomu. Aš turiu kompleksą klausimų.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dar ne į visus atsakiau, bet galėčiau...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Ne į visus dar atsakėte, taip. Aš pabandysiu prie jūsų prisitaikyti, nors iš tikrųjų galvojau, kad kitaip klausiu, bet pabandysiu, kad jums būtų galbūt aiškiau ir paprasčiau. Jūs savo pasisakymą pradėjote nuo trijų blokų: paminėjote „Gazprom’ą“, tikslus, antras buvo Visaginas, trečias – Ignalina. Net akcentavote, kad su „Gazprom’u“ neišėjo, nes neuždirbome, su Visaginu irgi nulis, su Ignalinos uždarymu taip pat nepavyko. Visi trys projektai, dėl kurių jūs iškėlėte tikslus, vienaip ar kitaip žlugo arba nebuvo pelningi. (...) Rasa, aš kalbu su A. Kubiliumi. Kas jums patarinėjo visais šitais klausimais kaip premjerui?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Pirmas dalykas, aš kategoriškai nesutinku su jumis. Nes dėl dujų mes pasiekėme istorinę pergalę, kuri visoje Europoje yra pripažįstama. Čia negaliu sakyti, kad...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Kainos?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Mes visko nebaigėme, bet pamatai buvo padėti, bėgiai buvo nutiesti, ir A. Butkevičiaus Vyriausybė, nepaisant...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Būtent – A. Butkevičiaus, bet nesvarbu.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Gerai, pratęsė. Bet jeigu mes nebūtume to padarę, tai nebūtų tai padaryta.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Kas jums patarinėjo?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Kurioje vietoje?..

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Būtent šitais visais klausimais, energetiniais.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Buvo energetikos ministras, atsakingas už šitos politikos įgyvendinimą. Jis samdė tarptautinius ekspertus ir tie ekspertai iš tikrųjų teisingai patarė. Kaip ir su tuo pačiu Ignalinos uždarymu – be „Taylor“, be tarptautinės teisininkų ekspertų kompanijos, mes nebūtume pasiekę to, ką pavyko pasiekti.

---. Tvarka. Bet iš jūsų asmeninių patarėjų, premjero?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš turėjau nemažai patarėjų.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Šitais klausimais?..

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Vienas iš patarėjų, kuris daugiausiai užsiėmė energetikos reikalais, buvo Kęstutis Škiudas. Tai turbūt taip. Mes dirbome kartu, čia taip atskirti – patarėjas, ne patarėjas, dirbome kartu su A. Sekmoku ir tarp mano prioritetų – energetikos klausimai, ir tie, dar sykį pabrėžiu, kur pasiekėme daug, ir ten, kur nepavyko pasiekti, buvo prioritetiniai.

Tai, kad mes Visaginą pralaimėjome „Rosatom’ui“, ne mūsų kaltė.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Tvarka. Tada aš jau tuos tris praėmiau. Einame iš karto į Ignalinos paketą, Ignalinos atominės elektrinės. Jūs paminėjote Tamulį. Palaikė ryšius su jumis, taip?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ne palaikė ryšius, o gal kokį vieną kartą jis mums išdėstė tai, kas jam atrodė svarbu ir kas neturėjo jokio poveikio mūsų...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Jūs paminėjote, kad, būdavo, susitinkate su juo, tik tie susitikimai būdavo... Kaip jūs bendraudavote – telefonu, laiškais ar tik oficialiuose susitikimuose?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dar sykį noriu pakartoti, vieną kartą aš pamenu, kad jis buvo pas mane užėjęs į Vyriausybę ir išdėstė tą poziciją.

---. Rašykite – „vieną kartą“.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). (...) Oficialiai, o daugiau nebuvo jokių susitikimų su jumis?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš negaliu pasakyti, pavyzdžiui, per kokius Kovo 11-osios minėjimus...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). (...) O jūsų patarėjas su juo susitikinėjo?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Nežinau. Ne. Kiek žinau, ne.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Jums to niekas nepasakė, ar ne?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Kiek aš žinau, nesusitikinėjo...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Jūs kaip (...), kaip lobistas, „Rosatom“ atstovas, valstybinės įstaigos kokios... Kodėl kreipėte jam didelį dėmesį, jo informaciją priimdavote svarbią?..

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš vieną kartą susitikau, jis išdėstė poziciją, apie kurią aš kalbėjau. Neturiu ką daugiau pasakyti. Mes to pasiūlymo nepriėmėme ir kategoriškai atmetėm.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Žiūrėkite, pasikeitė vadovai. Viceministras – R. Švedas, taip? Paskui Ignalinos atominės vadovas pasikeitė. Kodėl jie buvo pakeisti? Kas atsitiko? R. Švedas gi labai gerai dirbo.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš apgailestavau, kad R. Švedas išėjo, aš bandžiau jį atkalbėti nuo to sprendimo, bet čia buvo jo asmeninis apsisprendimas. Jis traktavo, kad jie nesusitvarkė, jeigu aš gerai atsimenu, kad vadovaujant O. Čiukšiui jam nepavyko pasiekti tai, ką jie norėjo pasiekti, ir jis tada apsisprendė pasitraukti. O dėl O. Čiukšio pakeitimo, tai vėlgi, kai kurie tuo metu rezultatai mums atrodė, kad nepakankami, ir todėl čia buvo A. Sekmoko sprendimas, aš tam neprieštaravau.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Ir atsirado trys viceministrų etatai tuo pačiu metu po jo atsiradimo?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš tų dalykų tikrai neatsimenu, galbūt...

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Jums šitie dalykai nežinomi? Ž. Vainiūnas, K. Žilėnas, A. Darulis atsiranda (...) pakeitimą. Jūs šituo dalyku nesidomėjot?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Manęs tas per daug nedomino ir nestebino. Iš tikrųjų mes matėme, kad darbai, kuriuos Energetikos ministerija daro – įgyvendinti visas didžiules pertvarkas dujų sektoriuje, LNG terminalo statyba, Visagino projektas, ta pati Ignalina, dar šilumos ūkis visas, tai reikalavo ministerijoje sutelkti didelius intelektinius resursus. Aš nemanau, kad mums... Mano įsitikinimu, to dar buvo maža, ką ten pavyko sutelkt.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Bet faktiškai tai sutapo su tuo, kai jums pasakė J. Tamulis, kad jau iš Briuselio gaunate tų pinigų pakankamai ir t. t., ko jūs keliate ginčus ir tuo pačiu ir R. Švedo neliko.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš tikrai neatsimenu, ar tai sutapo, ar nesutapo, aš tik galiu pasakyti, kad, nepaisant tų signalų, kuriuos gaudavom iš įvairių šaltinių, kad nustokite priešintis „Nukemo“ projektui, mes neleidome vykti tam, ką mums įvairiais būdais bandė siūlyti. Tai yra kad be grafiko, be sutarties pakeitimų „Nukemas“ galėtų toliau naudotis tuo, ką jis turėjo iki 2008 metų. „Nukemas“ mūsų laikotarpiu iš tikrųjų jautėsi labai labai, sakyčiau, negerai, nes mūsų Vyriausybės nevyko įtikinti pačiais įvairiausiais būdais – lobistais, nelobistais, per Europos Komisiją keisti savo požiūrį.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Jūs sakėte su J. Tamuliu pažįstami, nes buvote fizikai, pagal istoriją šitą pasiūrėsiu, tikrai fizikas, bet kas jus suvedė su juo konkrečiai? Jūs signataras ir būtent šitiems reikalams J. Tamulis atstovauja, kas liečia „Rosatomą“, „Nukemą“ ir jūs jo klausote? (...)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš jums penktą kartą kartoju, kad aš jo neklausiau. Jūs galite tą užsifikuoti? (*Juokas salėje*)

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Jums taip atrodo.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Užrašykite didelėmis raidėmis: ne-klau-siau!

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Neklausėte?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Neklausiau. Gerai? Ačiū.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Aš supratau, jūs jo neklausėte, bet esmė tokia, kad procesai kažkaip vyko...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Kokie procesai? Galite paaiškinti kokie procesai?

V. BAKAS (LVŽSF). Noriu įsitraukti. Paprašyti, Dainiau, kolegos, neuždavinėkime mėsamų klausimų. Reikia uždavinėti klausimus, į kuriuos gali žmogus atsakyti.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Ir dabar tada šį klausimą.

V. BAKAS (LVŽSF). Taip. Prašom.

---. Galbūt kai kam atrodo durni ar kokie klausimai. Prašyčiau nekomentuoti. Paklausė, atsakyti. (*Kalba visi kartu*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš atsakau į jūsų klausimą.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). Tada išgirskime atsakymus, tada nekomentuokite...

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Jūs galėsite užsiklausti. Dar sykį sakau. Dabar žiūrėkite – strateginis tikslas, vienas iš jūsų iškeltų Vyriausybei. Jo nepavyksta įgyvendinti, stabdomi projektai ir t. t. Grįžtame dabar prie pagrindinių. Lietuva turi Valstybės saugumo departamentą. Jūs, premjeras, tai yra objektas. Jūs kreipėtės į VSD išsiaiškinti, kas vyksta, kodėl? Kas stabdo? Kas veikia? Kokį poveikį daro? Ir kas tie asmenys? Bendravote kas nors konkrečiai šiuo klausimu ir davėte kas nors užduotis aiškintis ten?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš galiu jums pacituoti 2004 m. balandžio 1d . „Verslo žinių“ publikaciją, kuri vadinosi taip: „A. Sekmokas pasakė ir lauks reakcijos“.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Ne 2004 metų.

A. ANUŠAUSKAS (TS-LKDF). 2014 metų.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). 2010 m. balandžio 1 d. Tai A. Sekmoko žodžiai: „Turėjome konstatuoti, kad jėgos struktūrų, specialiųjų tarnybų darbas yra nepatenkinamas. Ignalinos atominės elektrinės uždarymo padėtis netenkina (...) struktūrų, kad imtųsi reikalingų veiksmų. Teigdamas, kad nesulaukia aktyvių teisėsaugos veiksmų dėl galimai neskaidrių Ignalinos atominės elektrinės uždarymo projektų, energetikos ministras A. Sekmokas vakar „išstojo viešai“, bet įtariamųjų ir pavadinimus, ir pavardes paliko įminti patiems. Tai dirbom, bandėm.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Tai oficialus dokumentas, kuriuo vadovavosi premjeras – „Verslo žinios“. Tai jūs...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš jums sakau, primenu, kokia yra istorija.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Jūs konkrečiai pirma. Žiūrėkite, aš jus cituoju: „Ganėtinai naivūs ir nesugebantys ką nors padaryti buvome“. Čia jūsų citata, aš užsirašiau. Būdamas premjeru... Bet esmė tokia, jūs sakote, kad tos specialiosios tarnybos su jumis nebendravo. G. Grina yra tik pasakęs žodžiu, kad yra paskirta 10, 14 ar 12 mln. ir galimai gali būti daromas poveikis. Jūs vienas iš valstybės vadovų. Kokių jūsų veiksmų ėmėtės toliau po šitų sakinių?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš jau tą lyg ir aiškinau, kad mes...

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Tai pakartokite.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). ...neturėjome galimybių imtis kokių nors daugiau veiksmų.

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Kodėl negalėjote?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš neturiu teisėsaugos institucijų savo rankose, kad pasakyčiau: eikit ir suraskit tuos 10 mln. arba pagaukit ką nors už rankos, kas ten kokiai nors Respublikai moka pinigus, arba, pavyzdžiui, nueikite ir supraskite, kodėl R. Karbauskis organizuoja referendumą prieš...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). R. Karbauskis?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Taip.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Jūs gaunate informaciją, kad skirta milžiniška pinigų suma daryti poveikį, ir kaip Vyriausybės vadovas jūs nieko daugiau nedarote?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš tikrai noriu pasakyti...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Turėjote ministrų kabinetus.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš suprantu jūsų klausimus ir suprantu potekstę, bet aš galiu jums ramiai atsakyti. Mes darėme viską, kad referendumas neįvyktų, kad partijos grįžtų prie racionalaus požiūrio, ir darėme viską, kad Visagino projektas toliau būtų vystomas.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Čia jūsų atsakymas (...) konkrečiai kaip premjero?

---. Aš irgi noriu paklausti. Baigsis 13 valandą. Po velnių, kiti posėdžiai! Turėkite jūs sąžinės.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Aš atsakymą gavau, kad nieko.

---. Vienas žmogus klausinėja už visą komitetą.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Atsiprašau, kiek dar klausimų?

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Aš turiu daug klausimų. (*Balsai salėje*) Gerai. Aš tada trumpinų paketais. Supratau. Kas liečia energetiką, viskas aišku. Tada grįžtame prie „MG Baltic“.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Žiūrėkit, susitariame taip. Vis tiek tada po vieną klausimą klauskite, nes visi nori paklausti.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Ne po vieną. „MG Baltic“. (*Balsai salėje*)

V. BAKAS (*LVŽSF*). Noriu pasitarti dėl vedimo tvarkos. Kolegos, kadangi Dainius sako, kad yra daugybė klausimų...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Padarysiu du klausimus.

V. BAKAS (*LVŽSF*). ...kiek reikia dar laiko klausti?

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Dvi minutės.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai. Ačiū.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Tinka? Kitas – „MG Baltic“ projektas. Dabar turbūt žinote, kad įkūrė partiją galimai Liberalų ir t. t., ir labai stipriai matėsi veikimas būtent jūsų vieno iš ministrų – tai E. Masiulio. Jums vadovaujant, būnant premjeru, iš esmės šita partija arba sušiję... žiūrėkit, užsakymai tam tikri valstybės, iš esmės per jūsų laikotarpį užaugo monstras. Ar jūs, kaip premjeras, vėl dar sykį... Jūs atsakėte. Jums buvo žinoma, kad „MG Baltic“ per

E. Masiulį arba per kitus asmenis daro didelę, milžinišką įtaką energetikos klausimams, Susisiekimo ministerijoje, geležinkelis, Kalėjimų departamentas ir t. t.? Ar jums tas yra žinoma? Jūs buvote bent vieną žinutę iš kažkur gavę ar ne, kad kelia įtarimą jūsų partneriai, ypač koalicijos partneriai liberalai?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš apie „MG Baltic“ dar kol kas nieko nesakiau. Galiu, pasi-  
naudodamas proga, keletą žodžių pasakyti.

Pirmas dalykas. Iš tikrųjų mums nebuvo žinoma, kad „MG Baltic“ dalyvavo ar nedalyvavo Liberalų partijos kūrime 2006 metais, ir per visą tą laikotarpį aš nebuvo gavęs iš Saugumo departamento jokios informacijos, nei rašytinės, nei žodinės, kad Liberalų sąjūdis yra kaip nors kur nors įtariamasis. Taip, „MG Baltic“ buvo ir yra didelė korporacija. Prieš 2008 metų rinkimus (tas yra fiksuota ir mūsų ataskaitose) mes gaudavome paramos iš jų, bet vėlgi mūsų partijos veiksmų ir to, už ką mes buvome atsakingi, tai niekaip neveikė. „MG Baltic“ nebuvo mūsų veikla patenkintas. Aš pamenu jų kažkokius interesus, jie vis siųsdavo signalus dėl Druskininkų kažkokio olimpinio centro statybos, kur jiems reikėjo 100 mln. Lt iš europinių pinigų. Mes pasakėme: nėra ir nebus. Tas objektas buvo pastatytas jau tik A. Butkevičiaus laikais. Čia tiek.

Dabar dėl to, ar buvo, ar nebuvo informacijos dėl situacijos Susisiekimo ministerijoje. Vėlgi aš turiu pasakyti – mes jokios informacijos nebuvo gavę. Pasakyti, ar iš tikrųjų ten pirkimai buvo kokie nors korupciniai ar nesąžiningi, niekas mums to nepasakė, nors mes atkūrėme Viešųjų pirkimų tarnybą, kad ji iš tikrųjų atidžiai prižiūrėtų visus pirkimus. Aš nepamenu, kad būtų kas nors tokio specifiškai pasakyta, kad štai ta ministerija yra įtartina, po padidinamuoju stiklu.

Dabar vėlgi turbūt čia reikėtų pasitikslinti, nes tas pažymoje skelbiamas skaičius, kad milijardą darbų gavo. Darbų, noriu pastebėti, darbų, užsakymų. Tai nėra, kad milijardą užsidirbo, tai yra milijardas darbų apima ir 2013 metus, kai mes jau nebebuvo Vyriausybėje. Ir vėlgi iš viešos informacijos yra akivaizdu, kad didelė dalis to milijardo atėjo iš „Rail Baltica“ pirmojo projekto, 1,5 mlrd. Lt apimties. Ir sutartys buvo pasirašomos 2013 metų balandžio ar gegužės mėnesį, kur „Mitnija“ su „Kauno tiltais“, aš specialiai čia pasiskaičiavau iš spaudos, gavo užsakymų ten kažkokią atkarpą tiesti už 376 mln., „Panevėžio keliai“, pavyzdžiui, – 330 mln., „Hidrostatyba“ – 200 mln. ir taip toliau. Kitaip sakant, reikėtų matyti tų užsakymų apimtį, kokios dabar čia yra, kur kalbama apie „MG Baltic“, turbūt žiūrint bendrai, kokie, pavyzdžiui, buvo „Lietuvos geležinkelių“ užsakymai per tą laiką. Aš tokių skaičių šiuo metu neturiu, reikėtų pasitikrinti, tada matytume, kokią dalį gavo „MG Baltic“ ir ar realiai iš tikrųjų galėjome mes tuo metu į tai pažiūrėti taip, kaip dabar tai yra matoma. Dar sykį noriu pakartoti, mes informacijos iš saugumo tarnybų ar kitų specialiųjų tarnybų negaudavome.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Ačiū. Kadangi man riboja laiką toliau kalbėti, tada dar paskutinis susijęs klausimas, einu į kitą paketą, tai yra jūsų partijos pirmininkas G. Landsbergis kelis sykius lankėsi būtent su „MG Baltic“ atstovais. Ar jums yra žinoma, kodėl lankėsi? Ką ten pristatinėjo, gal jūsų programą ar panašiai, o galbūt buvo daromas vienoks ar kitoms poveikis? Ar jums išvis žinoma kas nors šiuo klausimu?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Tiek, kiek yra žinoma viešojoje erdvėje vieša informacija. Aš tik noriu pasakyti dar kartą ir atkreipsiu dėmesį į tai, kad, nepaisant visų ten pokalbių, ar kažkas ten prašė gauti kažkokią paramą, mes tam pačiam „MG Baltic“ kaip partija, kaip frakcija jokių jų norų ar pageidavimų nesame vykdę. Gal tuo ir skiriamės nuo kitų partijų. Šioje vietoje kaip tik aš sakyčiau, kad tai tik ir įrodo mūsų tvirtumą.

O bendrauti su verslu, aš nematau čia kokios nors didelės nuodėmės. Priešingai, savo patirty esu kūręs įvairius... net ir, pavyzdžiui, Žinių ekonomikos forumą (...) metais, kur kartu su aukštųjų technologijų verslu ieškojome būdų, kaip Lietuvoje stumti tokią politiką į priekį. To pasekmė – po to su socialdemokratais A. M. Brazausko laikais pasirašėme bendrą Nacionalinį susitarimą dėl aukštųjų technologijų vystymo. Tai, man atrodo, čia būtų ne visai tinkama, jeigu jūsų išvada būtų tokia, kad bendrai bendravimas su verslu Lietuvoje yra nuodingas.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Labai gerai, tada papildykite. Gal tada jums žinoma, su kokiais kitais verslai Gabrielius dar bendravo?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Nežinau.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). O jūs pats bendravote su „MG Baltic“ atstovais?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš po 2015 metų, kai nebesu pirmininkas, žinokite...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). O kai buvote pirmininku nuo 2008 metų?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dar syki kartoju, kad aš bendraudavau su daugeliu.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). O su „MG Baltic“ bendravote atstovais ?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Turbūt būdavo kažkokių, ar kažkokiam priėmimui, ar susitikimui. Tas nėra, vėlgi aš dar kartą kartoju...

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Tikrai nedraudžiama, bet gal prisimenate, kada ir su kuo?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Dabar būtų sunku prisiminti.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Su R. Kurlianskiu?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ne, R. Kurlianskio beveik ir nepažįstu.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Su D. Mockumi?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). D. Mockų pažįstu, esu bendravęs.

D. GAIŽAUSKAS (*LVŽSF*). Ar kalbėdavote apie partijos reikalus, jūsų partijos planus?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Dabar taip konkrečiai pasakyti, ką mes kalbėdavome, tai aš tikrai neatsimenu. Bet mes iš jų prašydavome paramos ir ją gaudavome. Bet vėlgi tas niekaip neįtakėjo mūsų veiksmų?

V. BAKAS (*LVŽSF*). O jie prašydavo ko nors mainais?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš jums sakau, aš atsimenu vieną kažkokį klausimą, Druskininkų kažkokio olimpinio centro statybą. Tas buvo, jau mums būnant Vyriausybėje, aš buvau sutaręs su Finansų ministerija, mes pasakėme, kad mes negalime skirti tokių pinigų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai, ačiū. Prašau, Laurynas ir Arvydas.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). (...) Labai trumpai, truputį ir atsakydamas į vieną iš klausimų dėl R. Švedo sąsajų, J. Tamulio atėjimas ir R. Švedo atsistatydinimas. Tai mūsų netgi išvados projekte yra aiškiai rašoma, kad R. Švedas yra pasakęs, kad dėl Europos Komisijos spaudimo, ten būtent...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Laurynai, užduokite klausimą.

L. KASČIŪNAS (*TS-LKDF*). Tai čia yra labai įdomus momentas. O dabar klausimas yra susijęs su „Rosatomu“. Dabar tai, kad jie mobilizavo visus pajėgumus, ir tai, kad mes turėjome iniciatyvą referendumo. Ar jūs nemanote, kad tai buvo ir jų pačių inicijuotas dalykas, per įvairius politinius veikėjus Lietuvoje, būtent paskelbti tą referendumą ir prieš tą antibranduolinę tematiką mobilizuoti žmones ta tema? Ir įsijungė tam tikros politinės jėgos, įvairios, dabar esančios mūsų Seime, ir kad tam tikra prasme, turėdamos ir dalyvaudamos aktyviai antibranduoliniame, anti-visagino referendume, iš esmės prisidėjo prie „Rosatomu“ interesų įgyvendinimo Lietuvoje. Ar tai irgi nebūtų kažkokio ne atskiro tyrimo, bet rimto tyrimo ir rimtos analizės objektas? Ačiū.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš tai esu rašęs, galėčiau pakartoti. Suprantu, kad kažkam gali labai nepatikti, bet aš matau kai kuriuos sutapimus. Kaip čia yra ta versija, amerikiečių (...), kai matai, kad kažkas gagna kaip žąsis, tada dažniausiai pasakai, kad tai yra žąsis. Tai du pagrindiniai referendumo organizatoriai arba rėmėjai – vienas buvo jaunas Žiemelis per tėvą Seime, kuris kažkada buvo konservatorius, bet jau buvo išėjęs ir mes jo negalėjome sustabdyti, ir mums buvo keista, kad prisidėjo socialdemokratai. Antras buvo – iš tikrųjų valstiečiai, R. Karbauskis, irgi buvo labai aktyvūs rėmėjai, jo fondas, ir įrašai, ir A. Mamontovas ten pasisakė ir t. t. Tą mes gerai atsimename. Dabar, kas įvyko po to, kai referendumas įvyko ir pasisakė „Rosatomui“ pasiekti tokį rezultatą, tai jaunas Žiemelis gavo didžiulį užsakymą Maskvoje statyti Ramenskajos oro uostą, kur, kiek aš suprantu, iš viešosios informacijos, pagrindiniai žmonės, kurie, taip sakant, Kremliaus vyriausybėje buvo atsakingi ir už to oro uosto statybą ir kartu už atominę energetiką, buvo D. Rogozinas. R. Karbauskis, čia jeigu nesinervinsite, tai galiu pasakyti, kas mane labai nustebino, kad vėlgi po referendumo kitais metais gavo teisę pardavinėti Lietuvoje, ir čia atėmė iš Lietuvos verslo, teisę pardavinėti „Rostselmash'o“ kombainus, o „Rostselmash'o“

savininkas, vienas iš savininkų, aš dabar neatsimenu pavardės, reikia pažiūrėti į savo tekstus, Babkinas ne Babkinas, bet buvo vienas iš trijų pagrindinių finansuotojų hibridinės operacijos, okupuojant Krymą. (*Balsai salėje*) Jis perdavė, turbūt čia 2013 metais „Rostselmash'o“ kombainai atėjo į R. Karbauskio dispoziciją, o 2014 metų pradžioje tas Babkinas, žinomas toks to rusų „Ruskij Mir“ veikėjas buvo iš vienas finansuotojų Krymo okupacijos. Dar Maskvoje vaikščiojo, kas rašoma spaudoje, Maskvoje vaikščiojo su demonstracija ir reikalavo užimti visą tą, kaip ji ten vadinasi „Novaja Rosija“, ar kaip jina. Tokios sąsajos. Aš tik tiek galiu pasakyti. Aš sakau, darau pats savo analizę. Ji nėra patvirtinta kokiomis nors mūsų tarnybų išvadomis, bet man tos sąsajos kelia didelius klausimus.

V. BAKAS (*LVŽSF*). (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

A. ANUŠAUSKAS (*TS-LKDF*). Norėjau paklausti. Kažkada, vėl datos nepasakysiu, bet tai laikotarpis, matyt, tarp 2010–2012 metų, tiksliau tikrai sunku. Ar jūs gavote iš Saugumo departamento informaciją, kad vienos politinės partijos atstovai Maskvoje siekia energetikoje, kaip sakoma, gauti tam tikras pozicijas, tai yra tapti rusiškos energijos importuotojais, siūlydami didesnę kainą, kad Lietuva už tai mokėtų didesnę kainą. Ar teko gauti tokią informaciją?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dabar kažkaip nepamenu, nežinau, gal... Tikrai nepamenu, neturiu ką atsakyti šitoje vietoje. (*Balsai salėje*) Aš tik tiek galiu pasakyti, man atrodo čia būdavo viešai, kai mes dujų klausimus svarstėme, tai čia buvo to pasipriešinimo visokio, ar važiavo į Maskvą, ar nevažiavo, bet buvo iš partijų Seime to pasipriešinimo ir kur būdavo maždaug sakoma, pagrindinė linija buvo tokia, maždaug negalima pyktis su „Gazpromu“.

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Aš tik noriu priminti, kad neužmirškite atsakyti apie sūnaus dalyvavimą Baltarusijoje. Paskui. Aš tada visus, jūs gal užsirašytumėt, tai aš visus sudėliosiu. Paskui atrodys, kad jūs kažką slepiate. Buvo pirmininko klausimas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*) ...aš papildysiu... tokio klausimo aš...

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). Gerai, gerai, gerai. Aš tiesiog galvoju, kad neužmirštu. Paskui nebeliks.

Dabar aš irgi noriu pridėti prie to, ką pasakė A. Kubilius, labai trumpai, apie tą pasisakymą G. Grinos Vyriausybės posėdyje, kuriame buvau, apie tai, kokį Latvių gatvė yra gavusi uždavinį prieš artėjančius Seimo rinkimus. Lygiai toks pat buvo, Arvydas gali paliudyti, aš nežinau, kiek tai yra likę komiteto protokoluose, lygiai tokią pačią informaciją G. Grina yra pateikęs Nacionalinio saugumo ir gynybos komitete, kur, taip pat girdint kitų partijų atstovams, buvo pasakyta, kad 2012 metų viena pagrindinių Rusijos spectarnybų užduočių Lietuvoje yra, kad konservatorių nebebūtų valdžioje. Tai aš cituoju pažodžiui. 2012 metų viename iš Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto posėdžių tą G. Grina buvo pasakęs žodžiu.

---. Ir nieko nedarėt?

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Tai palaukit, bet aš tik noriu, kad čia (...). Ką reiškia nieko nedarėt? O ką jūs darėte dėl to? (*Kalba visi kartu*) Gerai.

---. Mes buvome neįgalūs ir naivūs.

V. BAKAS (LVŽSF). Užduokite klausimą.

---. Jūs taip pat advokatavote visą mano pasisakymą, gerbiamieji kolegos.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Dabar aš...

V. BAKAS (LVŽSF). Aš tada noriu Dainiui iš karto. Gal tada toks yra siūlymas. Pone Andriau, ar jūs sutiktumėte atsakyti į pono D. Gaižausko visus klausimus raštu? Ar galėtų jis jums surašyti klausimus, nes mes sėdėsime...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Prašau, aš galiu, Dieve, neturiu ką veikti. (*Kalba vienas per kitą*)

V. BAKAS (LVŽSF). Ir tie, kurie nespėsime, o jūs atsakysite, ar tiktu taip, Dainiau? Nes aš čia...

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Aš jau gavau. Man užtenka, aš...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Dveji metai jau mes nieko daugiau nedarome, tik atsakinėjame. (*Kalba vienas per kitą, negirdėti*)

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Ne visus, buvau nutraukęs, neuždaviau.

V. BAKAS (LVŽSF). Ar galite raštu užduoti šituos klausimus? Pone Gaižauskai, ar galite užduoti klausimus raštu?

D. GAIŽAUSKAS (LVŽSF). Dabar negaliu atsakyti į šį klausimą.

V. BAKAS (LVŽSF). Ačiū. Gerai. Tęsiame tada.

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Nebenoriu čia kaitinti, bet man atrodo, kad čia labai norima kažkaip sužlugdyti mūsų tyrimą, ir aš dėl to tik apgailestavimą noriu pareikšti.

V. BAKAS (LVŽSF). Mūsų rankos... (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Jo, jo, aš tikrai nenorėčiau to.

V. BAKAS (LVŽSF). Užduokite klausimą, nes...

R. JUKNEVIČIENĖ (TS-LKDF). Tai mano klausimai. Jūs jau paminėjote Žiemelį, tai aš čia daugiau nebenorėčiau sakyti, bet dar buvo, vieną referendumą mes išleidžiame iš atminties. 2008 metų referendumas, kuris taip pat buvo Rusijos kontekste. R. Paksas inicijavo referendumą, kad būtų neuždaryta Ignalinos atominė, jį labai rėmė vėlgi tas pats R. Karbauskis ir kiti. Ir jūs kalbėjote apie kontekstą, kuriame buvo partijų susitarimas dėl to, kad mes savo, jau Ignalinos atominė, aišku, kad bus uždaryta, o mes savo, ar tai būtų LEO LT, ar tai būtų kitas projektas, vystysime savo. Aš norėčiau, kad šis faktas irgi būtų kaip nors protokoluose bent jau atspindėtas. Gal jūs irgi ką nors galite pasakyti, nes tai buvo, akivaizdu, kad prieš Europos Sąjungą, prieš mūsų narystę nukreiptas dar vienas rusiško hibridinio karo galėjo būti projektas.

Kitas dalykas. Mūsų tyrime yra labai nemažai medžiagos, ir ji kai kuri yra vieša, apie konkrečius pareigūnus. „Nukemo“ kontekste aš dabar noriu kalbėti ir klausti jūsų. Kai atėjote 2008 metais į premjerus, tai mes tada... jūsų iniciatyva buvo įkurti Energetikos ministeriją. Sunkiai mes ją įkūrėme, bet ji atsiskyrė nuo Ūkio ministerijos. Ir visa tai, ką jūs paveldėjot, A. Sekmokui paskui tapus energetikos ministru, neatėjo šiaip sau iš kažkur. Tai buvo konkretūs ministrai. Pavyzdžiui, 2006–2008 metais, kai „Nukemas“ kaip tik atėjęs buvo ir dirbo pagrindinius darbus, kai viceministru turbūt buvo toks Dainius ar Dainys, koks ten Artūras, minimas yra čia mūsų pažymose, kuris buvo visiškai „Nukemo“ užvaldytas.

Tai aš tik noriu jums pasakyti, kad tuo metu (pasiguglinau) ūkio ministru buvo Valstiečių liaudininkų partijos deleguotas ministras V. Navickas, ir tai buvo, netikiu, kad tokie dalykai galėjo vykti be... (*Balsai salėje*) Aš nežinau, kur jis šiuo metu. Bet tuo metu tai buvo K. D. Prunskienės frakcijos atstovas ir R. Karbauskis buvo partijos pirmininko pavaduotojas. Tai vienas dalykas, ką galėtumėte pasakyti apie tą paveldą? Būtent kokį paveldą paveldėjote energetikos srityje su tais žmonėmis, kuriuos paskui reikėjo valyti, nevalyti, ką jūs darėte su šiais dalykais?

Dar vienas klausimas, kuris buvo mūsų komitete iškilęs, bet kadangi jūs užsiminėte apie slaptas pažymas, tai aš noriu jūsų paklausti, ar jums buvo kas nors žinoma iš slaptos informacijos apie tai, kad kokia nors Lietuvos politinė organizacija būtų derėjęs ar kalbėjęs Kremliuje dėl sąrašų sudarymo su kita politine organizacija Lietuvoje? Aš turiu omenyje mūsų tautinių mažumų organizacijas. Ar jums kas nors apie tai yra žinoma? Nes tai taip pat yra labai svarbus įtakos darymas Lietuvos politiniam gyvenimui. Gal tiek dabar pradžia.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš gal labai trumpai. Iš tikrųjų čia, jeigu kas nepamenate, tai už energetiką buvo atsakinga Ūkio ministerija, V. Navickas. Atsakingu viceministru buvo toks irgi garsus A. Ignotas. O, teisingai, jūs dar priminėte, kad už Ignalinos uždarymą buvo kitas viceministras A. Dainys. Tiek A. Ignotas, tiek A. Dainys – čia daug turbūt tų istorijų ten yra įvairiose pažymose. Akivaizdu buvo, kad iš tikrųjų tai, ką mes vadinome Energetinės nepriklausomybės strategija, to meto ministerijai nelabai rūpėjo arba buvo kažkur supainiota įvairiom kitom įtakom, todėl net, pavyzdžiui, vienas iš pasiekimų mūsų mažumos koalicijos su G. Kirkilu (aš traktuojau taip, kaip pasiekimą) buvo tai, kad man tuo metu vadovaujant Seime... G. Kirkilas yra premjeras, mes esame opozicijoje, bet kadangi sudarėme mažumos Vyriausybę, tai man suteikė teisę vadovauti Europos reikalų komitetui ir tuo metu Seime svarstėme Vyriausybės poziciją dėl vadinamojo trečiojo paketo. Iš Energetikos ministerijos ir iš pačios Vyriausybės atėjo nuostata, kad mes tos *unbundling* iniciatyvos taip beveik neįgyvendintume, prašytume išimties, atidėjimo ir t. t. Mums Europos reikalų komitete pavyko ir premjerą įtikinti, ir apsukti tą sprendimą. Toks buvo... pakeisti jį į radikalų ir apeiti ir Ūkio ministerijos visas kitas pozicijas.

Dabar dėl sąrašų sudarymo. Tai vėlgi čia nebuvo kažkokia ypatinga mums naujiena. Aš neatsimenu, kur ten... Man atrodo, kad net viešai buvo skelbiama? Slaptai. Bet mes jau tiek tą žinojom, kad, man atrodo, kad net viešai buvo skelbta. (*Balsai salėje*) Kažkur man... Sakau, kad Lenkų rinkimų akcija buvo gavę... ar važiavo į Kremlį, ar kitaip, bet buvo gavę palaiminimą ir sutarimą, kad į savo sąrašą įtrauks Rusų judėjimo aljansą. Mus tas, be abejo, stebino. Mes bandėme tuos signalus perduoti ir Lenkijos valdžiai. Stebėjomės ir ambasados veikla. Toks buvo ilgalaikis ambasadorius J. Skolimovskis, rodos. Po to jau, kada jį pakeitė, turbūt prie L. Kačinskio... Ten biografija tokia specifinė ir ten ilgas darbas Maskvoje ir t. t., nesvarbu, čia atskira tema. Bet čia tie veiksmai buvo realizuoti. Jeigu aš galiu į pabaigą... „Modus“... ar dar yra klausimų?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar dar yra klausimų?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Mane tuoj kitas tyrimas...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Dėl „Modus“.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Žiūrėkite, tai... Apie „Modus grupę“ iš tikrųjų aš nedaug ką galiu pasakyti, išskyrus tai, kad man pačiam čia gana netikėtai paaiškėjo, kad mano sūnus, kuris dirba jau gana ilgą laiką „Google“ kompanijoje, matyt, neblogai yra pasižymėjęs vadyboje – yra pakviestas ne tik į „Modus grupę“, bet ir į kitas įvairias dar verslo struktūras būti, pavyzdžiui, Nepriklausomų stebėtojų tarybos nariu.

---. Baltarusijoje?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ne, ne. Lietuvoje. „Modus grupė“... jūs čia galite... Aš nesu tyrinėjęs, bet tai yra stambi automobilių pardavimo korporacija. Aš tikrai nesidomiu, ką jie ten daro. Paaiškėjo, kad jie ten kažkiek turi verslo ir toje pačioje Baltarusijoje. Aš paklausiau sūnaus, ar kaip Stebėtojų tarybos narys jis kaip nors dalyvauja svarstant konkretų projektą kokiame nors kolūkyje ar dar kur nors statyti kokias nors saulės jėgaines, jis pasakė: nieko panašaus. Ta Stebėtojų taryba renkasi ten du kartus per metus ir svarsto apskritai verslo vadybos reikalus, kaip ir Stebėtojų tarybos turbūt kitose tokiose verslo kompanijose. Aš nesu verslo specialistas, nežinau, kokios yra stebėtojų tarybų galios. Aš paklausiau sūnaus, ar tu ką nors žinai ir dalyvauji tų projektų įgyvendinime Baltarusijoje? Jis man atsakė ne. Aš juo pasitikiu. Kai aš sužinojau... Man atrodo, čia atėjo iš to antikorupecinio tyrimo ar iš kur ta informacija, kad yra ta „Modus grupė“ ir ten yra Stebėtojų taryba, aš tada nustebau, bet aš nubėgau ir deklaravau, kad mano sūnus ten turi šalia „Google“ ir kitų visokių... nežinau, čia visuomeninė pareiga ar kaip ją pasakyti. Naudos iš to negauna, ir tiek. Ar tą reikia deklaruoti, aš nelabai žinau, bet kad aš nejaučiu čia jokio interesų konflikto, tai aš tą galiu labai aiškiai pasakyti.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet ar jums yra žinoma, kas yra kiti Stebėtojų tarybos nariai ir vadovai šitos (...) grupės, su kuo jie siejami?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš nežinau, su kuo jie siejami, K. Martinkėno aš esu girdėjęs pavardę, aš jo nepažįstu. K. Martinkėnas yra žinomas tiek, kiek jis yra pardavėjas čia visokių automobilių volksvagenų ar kokių nors kitokių. Tiek aš apie jį žinau, kiek man sūnus sakė. Dar Stebėtojų tarybos nariu, man atrodo, yra ERGO grupės vadas. ERGO grupė, man atrodo, irgi yra gana žinoma tarptautinė draudimo korporacija. Tai aš kažkaip nematau, kas ten yra, kur ten yra kokios nors problemos ir su kuo ten kas siejama.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Gerai, yra proga pasitikslinti informaciją. Tada, jeigu leisite, dar keli klausimai. Mes turime laiko. Labai svarbūs, susiję su tyrimu. LEO LT aspektas ir „Vilniaus prekybos“ dalyvavimas tame projekte.

Noriu jūsų paklausti. Štai Lietuva, nutraukdama sutartį, išmokėjo VP dešimtuko grupei 680 mln. Lt. Klausimas yra toks. Pirmas, kokios priežastys pakeitė jūsų nuomonę dėl LEO LT projekto, nes, viena vertus, jūs rėmėte mažumos Vyriausybę dėl projekto, kuris vėliau buvo pripažintas kaip korupcinis viešojoje erdvėje, ir Prezidentė apie tai kalbėjo, ir jūs patys dabar apie tai kalbate. Po to staiga apsiverčia ta nuomonė, jūs išformuojate tą projektą ir sumokate, valstybės biudžeto sumokama dar solidi suma.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Žiūrėkite, dėl išmokėjimo, tai čia kad būtų aišku. Mes ne išmokėjome, o išpirkome Vakarų skirstomuosius tinklus, kuriuos LEO LT, t. y. „Maxima“, buvo prieš tai nusipirkę, nežinau, iš A. M. Brazausko ar iš G. Kirkilo Vyriausybės.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Ir jie buvo tokią sumą sumokėję. Tai mes pasakėme, kad gerai, išsiskirkime, taip sakant, gražiuoju, nesiginčydami kur nors, mes iš jūsų nenacionalizuojame, neatimame, ne kaip nors, bet išperkame tuos Vakarų tinklus, tiek, kiek jūs jiems sumokėjote, mes viską susigrąžiname atgal valstybės nuosavybėn. Čia nėra taip, kad mes už gražias akis atėjome ir pasakėme – mes jums duosime dabar 600 mln.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Bet Vakarų skirstomieji tinklai kada buvo privatizuoti?

R. JUKNEVIČIENĖ (*TS-LKDF*). 2005... (*Kalba visi kartu*)

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš neatsimenu. 2005 metais, ne mūsų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Supratau. Gerai.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Tas jau buvo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tai būtent tiek jie buvo sumokėję?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Tiek buvo sumokėję.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Tuo metu, 2005 metais?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Jo. Mes pasakėme: mes jums tiek, jūs tiek sumokėjote, mes jums tiek grąžiname. Taškas, viskas. Čia buvo, taip sakant, sandoris džentelmeniškas.

Dabar antras dalykas. Kaip jau sakiau, nuo 2005 metų mes buvome turbūt viena iš pirmųjų partijų, kuri pasakėme, kad uždariant Ignaliną reikia statyti Visaginą. Tada pasiekėme partijų susitarimą ir kėlėme sąlygą mažumos Vyriausybei, kad Visaginą reikia statyti. Tada, aš nežinau, jūs čia turbūt klausėte G. Kirkilo, kaip atsirado iniciatyva LEO LT, nes jinai atsirado Vyriausybėje. Po to Vyriausybė, pats G. Kirkilas pradėjo ieškoti, ar gali būti sutarimas, kad tokiu modeliu bus statoma, kad tie patys Vakarų skirstomieji tinklai, „Vilniaus prekyba“ čia bus tokie lyderiai tą projektą vystyti. Iš pradžių mums atrodė, kad turbūt čia... na, keistai atrodė, bet mes nematėme tame... Vyriausybė taip apsisprendžia, gerai, mes paremsime.

Po to prasidėjo visas, taip sakant, viešosios erdvės triukšmas. Dalis to triukšmo turbūt buvo pagrįsta ekspertų ir taip toliau nuomonių. Dalis triukšmo, jūs patys matote iš savo tyrimo dėl „MG Baltic“, buvo, matyt, „MG Baltic“ kova su „Vilniaus prekyba“ grynai dėl to, kas čia yra galingesnis, aš bent taip traktuojau. Dabar, kai matau visą paveikslą ir atsimenu D. Mockaus frazes, jis ten L. A. Seneką citavo ar ką nors pareiškimuose savo, tai aš matau kaip kovą ne tiek dėl paties... ne tai, kad jis sakytų blogas projektas, bet kad „Vilniaus prekyba“ negali įgauti tiek galios, nes jisai pats irgi nori būti galingas.

Ta viešoji erdvė, be abejo, labai stipriai ir greitai buvo užpildyta viso negatyvo ir mes jau į pabaigą mažumos Vyriausybės pradėjome kur kas skeptiškiau žiūrėti į tą projektą, kai būdavo balsavimai, jeigu aš pamenu, mes nelabai balsavome už. Bet jis ėjo toliau, mes jį paveldėjome jau 2008 metais ir pradėjome žiūrėti, ką su juo galima padaryti. Dar iš pradžių bandėme atrasti būdų, kaip būtų galima pakeisti jo viešą *imidžą* ir siūlėme reikšmingiems žmonėms eiti ir vadovauti valdyboje ar panašiai, bet niekas iš to neišėjo. Po to taip pat pajutome, kad aplinkui partneriai, tiek latviai, estai, kažkaip žiūri su tam tikru skepsiu, kad čia privatus kapitalas kažką daro, neaišku, kokie jo tikslai. Skepsio pajutome iš Varšuvos pusės būtent dėl to, kad jie kėlė klausimą, kai mes kalbėjome su jais, kad reikia sinchronizacijos ir reikia tiesti tiltą į Lenkiją. Tai aš atsimenu pokalbius su D. Tusku ir su R. Sikorskiu Varšuvoje, jie kažkaip sako: tai kas tais laidais teikės? kokia čia?.. Ir galbūt jie turėjo kažkokios informacijos, daugiau negu mes turėjome iš savo saugumo tarnybų. Jiems neatrodė patikima pati LEO LT konstrukcija: ar čia nebus taip, kad per tuos laidus nežinia kas eis, kokios Rusijos elektros? Visa tai susidėjo į tai, kad mes pamatėme, jog toliau mes negalime judėti su visu projektu, ir pradėjome ieškoti būdų, kaip aš sakau, kaip džentelmeniškai su LEO LT išsiskirti. Tas įvyko, mano manymu, tai buvo teisingas žingsnis. Mes tą laiką, kiek ten sugaišome su LEO LT ardymu, mes po to (...) dėl to, kad visa galia sprendimų...

V. BAKAS (LVŽSF). Aš šiek tiek nutrauksiu. Supratau atsakymą. Klausimas: ar, jūsų nuomone, nebuvo padaryta valstybei žala būtent tokiu būdu nutraukiant sandorį, kuris iš pat pradžių buvo neskaidrus, nes visuomenė jam priešinosi? Reikia prisiminti dar ir tai, kad LEO LT,

t. y. „VP Marketas“, išmokėjo sau dividendus už Vakarų skirstomųjų tinklų veiklą. Klausimas yra toks: jūsų nuomone, čia visai be jokių poteksčių, ar nebuvo padaryta Lietuvai, valstybei žala būtent tokiu būdu, sudarant sandorį? Ar buvo paskaičiuota, kiek investavo ar vykdė įsipareigojimus „VP Marketas“, kiek gavo dividendų?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš dabar tų skaičių neatsimenu. Dabar, kai žiūriu į istoriją, tai aš pasakyčiau labai paprastą dalyką. Man atrodo, tuo metu buvo bendrai strateginė klaida padaryta, 2006 metais, dar anksčiau, kai buvo galvojama, kad privatų kapitalą į strateginius energetikos objektus galima labai atvirai įsileisti, galvojant, kad su juo kartu kažkas bus galima padaryti. Mes, kai sukūrėme Energetikos ministeriją, pamatėme, kad tai stabdo svarbių strateginių projektų įgyvendinimą. Ir todėl iš tikrųjų, kas įvyko? Mes atsisakėme LEO LT, atsisakėme privataus partnerio LEO LT, atsisakėme dujų srityje ne tik „Gazpromo“ bet ir E. ON'o, perėmėme viską valstybės žinion. Mano įsitikinimu, tai buvo svarbūs dalykai, tai leido mums patiems įgyvendinti svarbiausius strateginius projektus, nediskutuojant su kitais akcininkais, jie ten nori ar nenori kažką daryti. Šitoje vietoje viena išvada yra iš tikrųjų, kad tol, kol Lietuva nėra užbaigusi visų strateginių projektų energetikoje įgyvendinimo, tol didesnis privataus kapitalo įsileidimas į svarbių strateginių objektų darymą Lietuvai, dar neturinčiai patirties tokių projektų įgyvendinimo, būtų rizikingas. Tą aiškią išvadą reikia pasidaryti. Ar LEO LT reikėjo kurti? Dabar, kai aš žiūriu, tai, mano manymu, jo tikrai nereikėjo tuo metu kurti, bet dažniausiai teisybę sužinai *post factum*.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Supratau. Dabar klausimas dėl „Lietuvos geležinkelių“. Iš tos informacijos, kurią aš matau, kuri buvo teikta tuomečiams valstybės vadovams, specialiosios tarnybos signalizavo apie tai, kad „Lietuvos geležinkeliuose“ dominuoja rusiškas kapitalas. Kalbu ir apie technologijas, kurios ten diegtos apskritai, apie žmones, žmogiškuosius išteklius, vadybą, ten važinėjama buvo. Jūs tai puikiai žinote. Mano klausimas būtų toks, kadangi tai yra strateginis sektorius. Ar 2008–2012 metų laikotarpiu jūsų Vyriausybė matė problemų apskritai transporto sektoriuje ir „Lietuvos geležinkelių“ veikloje? Jeigu taip, tai kokie pokyčiai buvo daromi? Arba jeigu nebuvo daromi, kodėl nedaromi?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš galiu pasakyti. Mes matėme problemas taip, kaip mes matėme problemas ir kitose valstybinėse įmonėse. Tai turbūt 2010 metais mūsų Vyriausybė pradėjo valstybinių įmonių pertvarkos visą strategijos įgyvendinimą. Tai yra atskirti įmonių valdymą nuo ministerijų, įtraukti nepriklausomus narius į tarybas ir stebėtojų...

V. BAKAS (*LVŽSF*). Suprantu, bet konkrečiai, geležinkeliai.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš tik noriu pabaigti. Mes tą matėme, bet ne visose srityse mums pavyko pasiekti permainų. Jūs tą patys gerai žinote. Tai, pavyzdžiui, urėdijos ir geležin-

keliai, aš visą laiką šiek tiek juokaudavau, nepaisant visokių partinių skirtumų, buvo šventos karvės, kur pro Seimą mes negalėjome pereiti.

V. BAKAS (LVŽSF). Kodėl, dėl ko, kas jums trukdė pereiti?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Dėl to, kad neturėjome daugumos šitais klausimais...

V. BAKAS (LVŽSF). Bet jūs valdančioji dauguma.

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Dėl geležinkelių aš galiu jums tik priminti. Iš tikrųjų mano asmeninis požiūris buvo kritiškas S. Dailidkos atžvilgiu. Mano jaunas patarėjas M. Majauskas taip jau radikaliai bandė su S. Dailidka kovoti. Nes mums pradinė problema buvo dividendų mokėjimas. Kadangi valstybės biudžetas visiškai prastos būklės, visur mažiname, mums reikia dividendų. Ir mes gauname iš „Geležinkelių“, didžiulės kompanijos, mums parodo, taip sakant liaudiškai, nulį gausim. Mes pradėdami tada aiškintis, kaip čia yra, kodėl taip yra? Kodėl mes negalime gauti tų dividendų? M. Majauskas imasi karštų diskusijų viešojoje erdvėje dėl „Geležinkelių“ vadovybės, gauna atgal, spauda jį murkdo visaip ir t. t., ir mes tokiu būdu tokia kardinalia ataka nieko nepasiekiamo. Tada 2010 metais mes pradėdami jau su švedų pagalba ieškoti būdų, kaip įgyvendinti bendrai visų valstybinių įmonių pertvarką, įskaitant ir geležinkelius. Ir čia buvo toks garsus pavadinimas, buvome sugalvoję gražų lietuvišką pavadinimą „Visuomį“, sudėti visas akcijas visų įmonių į vieną, švedų patirtis, tada tenai vos ne krašto apsaugos ministras Švedijos atsakingas už visų akcijų valdymą, ateiname į Seimą, į savo koaliciją, į savo frakciją ir liekame mažuma. Jau nekalbant apie opoziciją, kuri nepraleisdavo progos...

V. BAKAS (LVŽSF). Gerai. Atsiprašau, dar grįžtame prie „Geležinkelių“. (*Balsai salėje*) Čia svarbu, atsimename visuomenę, bet...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš tik sakau, kad mes nesugebėjome jų reformuoti.

V. BAKAS (LVŽSF). Gerai, jūs užsiminėte, kad M. Majauskas gavo pasipriešinimą iš laikraščių. O tai kas, jūsų nuomone, už to pasipriešinimo stovėjo, kad būtų pakeista „Lietuvos geležinkelių“ situacija?

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš negaliu nieko sakyti, bet „Geležinkeliai“, jūs čia patys matote tuos duomenis. Nežinau, „Lietuvos rytas“ mušė smarkiai.

V. BAKAS (LVŽSF). Bet norisi matyti...

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš tikrai... Mes ten neturėjome galimybių sekti, ar ten „Geležinkeliai“ už tai susimoka ar nesusimoka, bet vėl pagal tą principą, jeigu gadena ir t. t.

V. BAKAS (LVŽSF). Gerai. Aš tada užduosiu apie gagenimą klausimą iš kitos pusės. Beveik apie 30 % „Lietuvos geležinkelių“, man atrodo, užsakymų atiteko „MG Baltic“, jeigu aš neklystu. Tai yra milijardas litų. Marža, kaip žinote, jeigu sąžininga konkurencija, tai 5–10 %. Nesąžininga – gali būti keliasdešimt procentų. Vis tiek milijardo nematyti būtų sudėtinga. Ar ne?

Ir tų procesų įtakos nematyti sudėtinga. Jūs čia užsiminėte, kad pabandėte pertvarkyti. Tai, ekspremjere, padėkite mums išsiaiškinti, kas jums trukdė pertvarkyti?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Žiūrėkite, o kas trukdė pertvarkyti urėdus?

V. BAKAS (*LVŽSF*). Pasakykite „Geležinkelius“ kas trukdė? Aš jums papasakosiu apie urėdus.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš jums ir sakau, jeigu... Jeigu neturi daugumos Seime, o norint pertvarkyti reikia įstatymų keitimo, tai baigiasi tavo sugebėjimai pertvarkyti. Ateini į Seimą, jūs patys štai. Mes padėjome jums urėdus pertvarkyti. Mums nebuvo kas padeda tvarkyti „Geležinkelius“. (*Balsai salėje*) Ką? Taip yra, kad yra turbūt kažkokie lobistiniai sugebėjimai tų pačių urėdų.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ar jūsų prašė kas nors? Ar jūsų prašė, pavyzdžiui, nepertvarkyti „Geležinkelių“, palikti vadovybę? Čia galbūt menami klausimai, bet dėl laiko stokos. Ar jūs patiriate spaudimą dėl „Lietuvos geležinkelių“, jeigu pradėjote? Jeigu taip, iš ko?

Ir tada kita dalis, iškart užduosiu paskutinį klausimą, nes, matau, dar nori visi paklausti. Ką veikė jūsų komandoje ponas V. Valentinavičius, už ką jis buvo atsakingas? Ir antras klausimas, ar jūs pats savo iniciatyva, matydamas tokius pasipriešinimus, kad partiją naikinti nori, kad „Geležinkelius“ trukdo pertvarkyti, kreipėtės į VSD dėl „MG Baltic“ grupės verslo grupių ar ne verslo grupių įtakos politiniams sprendimams?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Žiūrėkite, dėl pertvarkų. Tai aš sakau, ateini į... Mes pradėjome tai, kas iki tol nebuvo daroma, kad reikia valstybės valdomų įmonių akcijas atiduoti ne šaikinei ministerijai, atsisakyti to, kad ministras yra valdantis savo įmones. Tą padarėm iš esmės energetikoje – energetikos įmonių akcijas mes perdavėme Finansų ministerijai. Buvo tai, kur mums pavyko pasiekti rezultatą. „Geležinkeliuose“ iš tikrųjų mes jautėme pasipriešinimą, nenorą tokių pertvarkų, ir per visur ėjo. Ministras nelabai norėjo tų pertvarkų, tas pats ministras, susisiekimo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Taip

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Nebuvo didelis entuziastas. Frakcija irgi sakė: ką čia dabar darome, čia darome visišką chaosą, įmones dabar permesime kažkokiam vienam holdingui.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Frakcijos kur?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Mūsų frakcijoje buvo pasipriešinimo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Supratau.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Lygiai taip pat buvo ir iš opozicijos. Aš negaliu dabar įvardinti visų tuo metu plačiai tenai skleistų argumentų, bet liko dvi šakos, kur buvo aišku – urėdai kiekvienam apygardoje Seimo nariui paaiškina, kuo jam baigsis, jeigu jis pritars mūsų šitai pertvarkai. Tas yra natūralu. Jūs patys su tuo susiduriate. Lygiai taip pat „Geležinkeliai“, rasdavo būdų

turbūt, kaip paaiškinti. Pas mane neateidavo, nes žinojo, kad aš tikrai esu už tą pertvarką. Pas mane jie vengdavo ateiti ir aiškinti, kuo bloga bus ta pertvarka. Čia vienas dalykas.

Dabar dėl pirkimų milijardų. Aš tikrai nesiimu... Vėlgi aš sakau, jūs pasižiūrėkite į tai, kad didelė dalis sumos – 1,5 mlrd. – viešųjų pirkimų buvo padaryta jau 2013 metais. Aš tikrai tuo metu, kas buvo ten, kokie ten viešieji pirkimai vyko mūsų laikotarpiu, aš negalėčiau pasakyti, kad būčiau kaip nors informuotas arba nustebęs, kad ten labai daug gauna grynai 2008–2012 metų laikotarpiu. Nesu daręs tos analizės, tai nesiimu čia vertinti.

V. Valentinavičių pažinojau nuo seniai, nuo jo darbo „Laisvojoje Europoje“, kaip mūsų pažiūrų žmogų, žurnalistą mūsų pažiūrų, atvirai deklaruojantį, kad jis yra konservatyvių pažiūrų bendrąja prasme. Lietuvoje tokių žurnalistų ne tiek daug. Kada jis grįžo, ten dirbo... Aš nežinau, kada jis grįžo, kada jis pradėjo dirbti LNK, nežinau, kokį laiką jis ten dirbo, neprisimenu.

Man iš tikrųjų reikėjo viešųjų ryšių žmogaus. Iš pradžių man nelabai pavyko – turėjau vieną viešųjų ryšių žmogų, irgi gerą žmogų, dirba dabar radijuje, nevardinsiu, nepriminsiu, kad paskui nebijotumėte su juo kalbėti gal. Geras žmogus irgi buvo, bet aš nutariau, kad man reikia šiek tiek stipresnio žmogaus, ir taip atėjo V. Valentinavičius. Per jį aš jokios nejaučiau įtakos iš „MG Baltic“.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ir dėl VSD. Ar pats savo iniciatyva, jausdamas tokius pasipriešinimus, planus, ar kreipėtės, nes kaip premjeras turite teisę ir formuluoti užduotis, ir kreiptis?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš neturėjau ko tenai kreiptis. Na, ką dabar kreipsies, kad trukdo frakcija, pavyzdžiui, miškų reformą daryti? Man buvo aišku, dėl ko vyksta tas stabdymas. Pažiūrėdavai į frakciją ir matydavai, kuo pasižymi tie frakcijos nariai, jie yra apygardiniai, regionuose ir t. t., ir urėdai juos *įtakojo*. Na, tai ką aš ten saugumo klausiu.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ačiū. Prašau, kolegos. Mes turime dar 15 minučių. Dar 5 jeigu paliktumėte aptarti mūsų darbams, būčiau dėkingas. Tikiuosi, dar 10 minučių galite skirti mums, taip?

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Aš jau bėgu į A. Širinskienės komisiją, bet jums prioritetas.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Prašau, gerbiamas Juozai.

J. OLEKAS (*LSDPF*). Aš du pasitikslinimus turiu. Čia, man atrodo, dėl tų įtakų tai visi bendraujame su žmonėmis, išklausome jų nuomonę kaip profesionalų ir galime išgirsti, kaip sakė, sprendimą.

Mano klausimai tokie du. Pirmas dėl to VSD perspėjimo, kuris buvo žodinis. Ar jūs tą klausimą kėlėte kokioje nors Gynybos taryboje, nes jeigu tiesiogiai nebuvo, koks čia yra, nes čia ne vidinis poveikis, o iš tikrųjų išorinis?

Antras dalykas. Jūs čia taip papasakojote spalvingai tą LEO LT pakeitimo istoriją, dar pakeitėte ir dujų terminalo, kuris buvo pradėtas, atitolinote tą gyvenimą. Ar jums dabar jau iš šių

dienų žiūrint neatrodo, kad tai buvo iš tikrųjų „MG Baltic“ projektų įtaka? Nes kalbėjote apie viešąją nuomonę, kuri buvo. Taip, ji tokia buvo suformuota, bet tai formavo tam tikra grupė. Kaip jums... Du klausimai: dėl Gynybos tarybos ir dėl „MG Baltic“?..

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš nepamenu, kad mes būtume Gynybos tarybą... kadangi, kaip sakiau, tas buvo jau 2012 metais, artėjo vasara, kai mes gavome tą informaciją. Ten jau prasidedam referendumo iniciatyva.

J. OLEKAS (LSDPF). Pagal įstatymą vieną kartą į ketvirtį... (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*)

A. KUBILIUS (TS-LKDF). Aš nežinau, ar taip, realiai kažkaip neatsimenu, kad taip būtų. Aš tikrai negaliu dabar pasakyti, kad mes būtume Gynybos tarybą sušaukę būtent dėl to, kad kas nors būtų sušaukę. Tai to neatsimenu.

Dabar dujų terminalas, vadinamasis B. Lubio terminalas, tai jeigu pažiūrėtume tiksliai, tai taip jau susiklostė, kad kaip tik socialdemokratams jau pralaimėjus rinkimus, bet mums dar netapus Vyriausybe Specialiųjų tyrimų tarnyba pradėjo tą bylą dėl to, kad ten tie patys A. Ignotas ar kažkas kažką blogai darė su... (*Balsai salėje*) Ką? (*Kalba ne per mikrofoną, negirdėti*) Aš žinau, kuo baigėsi, bet jau be mūsų įtakų jokių buvo tas veiksmas padarytas.

Dabar, kodėl aš nelabai tenai, čia, aišku, kita tema... Bet ką mes matėme lygiagrečiai, kai mes pradėjome statyti jau savo terminalą, tai aš nežinau, aišku, nenoriu apkalbėti amžinąją atilsį B. Lubio, bet ir Latvijoje, ir Estijoje, ir Lietuvoje labai panašiai bandė statyti ar kokias nors iniciatyvas rodė LNG terminalus žmonės, kurie vienaip ar kitaip priklausė nuo „Gazpromo“ dujų. Latvijoje bandė statyti toks Juris Savickis, ITERA, GAZ atstovas. ITERA yra dukterinė „Gazpromo“.

O Estijoje mes visą laiką matėme pėdsakus, kaip jo pavardė, V. Putino naftininku vadinavo jį, rusų toks oligarchas, užmiršau jo pavardę. (*Balsai salėje*) Taip, Timčikas?

Kai šalia mes matėme „Achemą“, kad čia irgi bando statyti terminalą, bet jinai, taip sakant, tiesiai priklauso nuo „Gazpromo“, dujų mums tos iniciatyvos ne visada atrodė labai, taip sakant, patikimai. Todėl aš... Ir be to, kaip sakau, ne mes jį sustabdėme. Ne mes jį sustabdėme. Su B. Lubiu mes turėjome daug diskusijų dėl tų terminalų statybos, bet mes laikėmės savo, kad valstybė turi turėti savo rankose ir jį pastatyti.

Ir dabar dėl LEO LT. Aš jau tą patį sakiau, aš nežinau, kas čia gali atsekti, kaip susikūrė tas visas neigiamas laukas, čia buvo daug faktorių – ir ekspertinių, ir kovų, taip sakant, po kiliu, bet, kai dabar pasižiūriu, mes būtume nieko nepadarę ir nieko nepasiekę, jeigu nebūtume padarę tos operacijos, t. y. stabdyti LEO LT. Nes atkurti jų kokią nors reputaciją, viso to projekto, aš manau, būtų buvę neįmanoma. (*Balsai salėje*) Dabar nepadarėme dėl tų kitų priežasčių,

dėl to, kad atėjo, kažkas sugalvojo, kad reikia daryti referendumą, ir čia jau klausimas, kas tą sugalvojo.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ačiū jums.

A. KUBILIUS (*TS-LKDF*). Labai ačiū.

V. BAKAS (*LVŽSF*). Ačiū už atsakymus.

### Žymėjimų reikšmės

- . – iš garso įrašo neatpažintas posėdyje dalyvavęs asmuo
- (...) – neaiškiai ištartas žodis ar frazė
- ... – nebaigta posėdžio dalyvio mintis

### Stenogramą parengė:

Stenogramų skyriaus vedėja

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyriausioji specialistė

Stenogramų skyriaus vyresnioji specialistė

operatorė

operatorė

operatorė

operatorė

R. Mečkauskienė

M. Francuzovičienė

D. Maniuškienė

S. Pagirienė

J. Petrauskaitė

V. Valiauskienė

N. Židonienė

V. Šimkūnaitė

G. Kudirkienė

Ž. Mikėnienė

S. Misiūnienė

Dž. Šepetienė